

**T. C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ORDU İLİ FATSA İLÇESİ ÖRNEĞİNDE PARK
ALANLARININ YETERLİLİĞİNİN İNCELENMESİ**

TUĞBA AKYAZI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

ORDU 2022

TEZ BİLDİRİMİ

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan ve kullanılan intihal tespit programının sonuçlarına göre; bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Tuğba AKYAZI

İmza

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

ÖZET

ORDU İLİ FATSA İLÇESİ ÖRNEĞİNDE PARK ALANLARININ YETERLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

TUĞBA AKYAZI

ORDU ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ, 113 SAYFA

(TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. MURAT YEŞİL)

Parklar, kent içerisinde yaşayan insanların günlük yaşam koşuşturmacasından arınmak, dinlenmek, boş vakitlerinde zaman geçirmek amaçlı kullanılan rekreasyonel faaliyet alanlarıdır. Gelişen ve değişen dünya koşullarında özellikle günümüz salgın hastalık dönemlerinde parkların önemi daha fazla fark edilmektedir. Parklar kentlere estetik ve fonksiyonel açıdan değer katmaktadır. Bu doğrultuda kentlerin gelişmişlikleri park alanlarının çokluğu ile ölçülmektedir. Parkların çokluğunun yanı sıra kullanım alanları ve aktivite olanakları da dikkate alınmalıdır.

Bu araştırmada, Ordu kenti, Fatsa ilçesi genelinde bulunan 89 mahalleden 13'ünde bulunan 72 adet park alanı incelenmiştir. Bu alanların ilçe merkezinde dağılım oranları ve kişi başına düşen miktarları belirlenmiştir. Sonuç olarak ilçe merkezinde kişi başına düşen park alanı miktarının 1.49 m²/kişi olduğu bulunmuştur. Buna göre Fatsa ilçe merkezi 13 mahallesinde toplam olarak 202376 m² park alanına daha ihtiyaç duyulduğu ortaya çıkmıştır.

**Anahtar Kelimeler: Açık-Yeşil Alan, Fatsa, Mahalle Parkı, Peyzaj Planlama,
Rekreasyon**

ABSTRACT

INVESTIGATION OF ADEQUACY OF PARKING AREAS IN FATSA DISTRICT OF ORDU PROVINCE

TUĞBA AKYAZI

ORDU UNIVERSITY INSTITUTE OF NATURAL AND APPLIED
SCIENCES

LANDSCAPE ARCHITECTURE

MASTER THESIS, 113 PAGES

(SUPERVISOR: Assoc. Prof. Dr. Murat YEŞİL)

Parks are recreational activity areas that are used for the purpose of getting rid of the daily rush of the people living in the city, to rest and to spend time in their spare time. In the developing and changing world conditions, especially in today's epidemic periods, the importance of parks areas is more recognized. Parks add value to cities in terms of aesthetics and functionality. Accordingly, the development of cities is measured by the abundance of park. In addition to the abundance of park, usage areas and activity opportunities should also be taken into consideration.

In this research, areas in 13 of 89 neighborhoods in Ordu city Fatsa district were examined. The distribution rates and per capita usage criteria of these areas in the city center were determined. According to the results of the study, while the active park person in the city center in 13 neighborhoods in the city center should be 10 m²/person according to the standards, 1.49 m² / person.

Keywords: Fatsa City, Landscape Planning, Neighborhood Park, Open-Green Spaces, Recreation

TEŞEKKÜR

Tez konunun belirlenmesi, çalışmanın yşrştşlmesi ve yazımı esnasında her zaman destek veren başta danıőman hocam Doç. Dr. Sayın Murat YEŞİL'e teőekkřr ederim. Ayrıca yardımlarını esirgemeyen Fatsa Belediyesi Park ve Bahçeler Mřdřrlřėđ alıőanlarına, Ordu Břyřkőehir Belediyesi Bilgi İőlem Dairesi Coğrafi Bilgi Sistemleri Mşdşrş Sayın Abdullah ŐZDEMİR, OSKİ Coğrafi Bilgi Sistemleri Mşdşrş Sayın Mustafa Murat İLHAN ve Sayın Ufuk KAYA'ya Ordu Břyřkőehir Belediyesi Harita Kamulaőtırma Mřdřrlřėđ alıőanı Harita Mşhendisi Sayın Fatih ADAR, Fatsa Belediyesi İmar ve Őhircilik Mřdřrlřėđ alıőanı Sayın Selçuk DEMİRCİ'ye teőekkřr ederim.

Aynı zamanda, maddi ve manevi desteklerini her an őrzerimde hissettiğim eőim Tarık AKYAZI ve oğlum Bedirhan Talha AKYAZI'ya teőekkřrř bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ BİLDİRİMİ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
TEŞEKKÜR	IV
İÇİNDEKİLER	V
ŞEKİL LİSTESİ	VIII
ÇİZELGE LİSTESİ	X
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	XI
1.GİRİŞ	1
1.2. Genel Bilgiler.....	2
1.2.1 Kent ve Kentleşme.....	2
1.2.2 Açık ve Yeşil Alan Kavramı.....	3
-Rekreasyon fonksiyonu.....	4
-Ekolojik fonksiyonu:.....	4
-Arazi organizasyonu fonksiyonu:.....	5
1.2.4 Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması.....	5
-Lineer (Çizgisel) Rekreasyon Alanları:.....	7
-Merkezi Açık Alanlar:.....	7
-Rekreasyona Yönelik Yerleşimler:.....	7
-Spor Alanları:.....	7
-Dinlenme parkları:.....	7
-Çocuk Bahçeleri:.....	7
-Mahalle Rekreasyon Merkezi:.....	7
-Mahalle Kümesine Ait Rekreasyon Merkezi:.....	8
-Kent Parkı:.....	8
-Özel Kullanım Alanları:.....	8
-Bölge Parkı:.....	8
Konut Düzeyinde Yeşil Alanlar:.....	8
Komşuluk Ünitesi Düzeyinde Yeşil Alanlar:.....	8
Mahalle-Semt Seviyesinde Yeşil Alanlar:.....	9
Kent Düzeyinde Yeşil Alanlar:.....	9
-Aktif Yeşil Alanlar:.....	9
-Yarı Aktif Yeşil Alanlar:.....	9
-Pasif Yeşil Alanlar:.....	9
1.2.5 Açık ve Yeşil Alan Standartları.....	9
1.2.6Türkiye'de Açık ve Yeşil Alan Standartları.....	11
1.2.7 Açık ve Yeşil Alan Planlama Kriterlerinin Belirlenmesi.....	12
1.2.8 Rekreasyon.....	13
-Aktif rekreasyon:.....	14
-Pasif rekreasyon:.....	14
1.2.9 Park.....	14
1.2.10 Parkların Sınıflandırılması.....	14
-Milli Parklar.....	14
-Kent Parkı.....	15

-Botanik Bahçesi	16
-Hayvanat Bahçesi	16
-Spor Tesis Alanları	16
-KıyıParkları.....	17
1.2.11 Kent Parklarının Kalite Kriterleri.....	17
- Uygunluk.....	17
- Güvenlik.....	17
- Maliyet.....	17
- Dayanıklılık	17
- Servis imkânları	17
- Başarı (Performans)	18
- Estetik.....	18
1.2.12 Parkların Tasarım İlkeleri	18
-Ekolojik işlevler.....	18
-Ekonomik işlevler.....	19
-Sosyal işlevleri.....	19
1.2.13 Çocuk Oyun Alanları	20
1.2.14 Çocuk Oyun Alanı Türleri	20
-Geleneksel Oyun Alanları.....	20
-Avantajları.....	20
-Dezavantajları	21
-Çağdaş Çocuk Oyun Alanları	21
-Doğal Materyal İçerikli Oyun Alanları.....	21
-Macera Çocuk Oyun alanları	22
-Yaratıcı çocuk oyun alanları	22
1.2.15 Çocuk Oyun Alanlarının Önemi	22
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	23
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	31
3.1. Materyal	31
3.1.2 Fatsa İlçesinin Doğal Yapısı	33
- Topoğrafya:.....	33
- Toprak Yapısı:	34
3.1.3 Fatsa İlçesi Sosyo –Ekonomik ve Kültürel Özellikleri.....	35
-Ulaşım:.....	37
-Göreği Manastırı:.....	38
-Hazinedaroğlu Konağı:	39
3.2 Yöntem.....	40
4.ARAŞTIRMA BULGULARI.....	42
4.1 Fatsa İlçesi Parklarının Mevcut Durumu	42
4.1.1 Ayazlı Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	43
4.1.2 Dolunay Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	49
4.1.3 Dumlupınar Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	57
4.1.4 Evkaf Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	60
4.1.5 Fatih Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	69
4.1.6 Hamlık Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	73
4.1.7 Kurtuluş Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	74
4.1.8 Konakbaşı Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	80
4.1.9 Meşebükü Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	81

4.1.10 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	82
4.1.11 Sakarya Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu.....	88
4.1.12 Şerefiye Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	93
4.1.13 Taşlıca Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu	96
4.2 Mahalle Parkları Açısından Genel Durumun Değerlendirilmesi.....	97
6.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	99
7. KAYNAKLAR	103

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 2.1 Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırılması (Richter 1981).....	6
Şekil 3.1 Çalışma Alanı Konumu	32
Şekil 3.2 Fatsa Merkez Mahalle Sınırları Haritası.....	32
Şekil 3.3 Fatsa Karayolları Ulaşım Haritası (https://www.kgm.gov.tr)	37
Şekil 3.4 Gaga Gölü (Anonim, 2021).....	38
Şekil 3.5 Hazinedaroğlu Konağı.....	39
Şekil 3.6 Yöntem Şeması.....	41
Şekil 4.1 Ayazlı Mahallesi Sınırları.....	43
Şekil 4.2 Palaz Sokak Parkı	46
Şekil 4.3 Bereket Sokak parkı	47
Şekil 4.4 Kuzey Sokak Parkı	48
Şekil 4.5 Dolunay Mahallesi Sınırları	49
Şekil 4.6 Geri Dönüşüm Parkı	52
Şekil 4.7 Nezihkent Sokak Parkı	53
Şekil 4.8 Özgünkent Sokak Parkı	54
Şekil 4.9 Sanayi Sokak Parkı.....	55
Şekil 4.10 Şehrazat Sokak Parkı.....	56
Şekil 4.11 Dumlupınar Mahallesi Sınırları.....	57
Şekil 4.12 Dumlupınar Sahil Parkı	59
Şekil 4.13 Evkaf Mahallesi Sınırları Sınırları.....	60
Şekil 4.14 Kadife Sokak Parkı.....	63
Şekil 4.15 Sarp Sokak Parkı	64
Şekil 4.16 Ulubatlı Hasan Sokak Parkı.....	65
Şekil 4.17 Demet Sokak Parkı	66
Şekil 4.18 Aslan Aydınlık Caddesi Parkı	67
Şekil 4.19 Liman Sokak Parkı	68
Şekil 4.20 Fatih Mahallesi Sınırları	69
Şekil 4.21 Ziya Paşa Caddesi Parkı	71
Şekil 4.22 Filiz Sokak Parkı	72
Şekil 4.23 Hamlık Mahallesi Sınırları	73
Şekil 4.24 Kurtuluş Mahallesi Sınırları	74
Şekil 4.25 Çelik Sokak Parkı	77
Şekil 4.26 Kurtuluş Sokak Parkı.....	78
Şekil 4.27 Mesudiye Sokak Parkı.....	79
Şekil 4.28 Konakbaşı Mahallesi Sınırları	80
Şekil 4.29 Meşebükü Mahallesi Sınırları.....	81
Şekil 4.30 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Sınırları	82
Şekil 4.31 Sahil Parkı	84
Şekil 4.32 Elekçi Deresi Parkı	85
Şekil 4.33 Süleyman İnkur Caddesi Parkı	86
Şekil 4.34 Orta Büyük Cami Bahçesi	87
Şekil 4.35 Sakarya Mahallesi Sınırları	88
Şekil 4.36 Zafer Parkı	90
Şekil 4.37 Yeni Kumru Caddesi Parkı.....	91
Şekil 4.38 İnönü Caddesi Parkı	92

Şekil 4.39 Şerefiye Mahallesi Sınırları.....	93
Şekil 4.41 Hamlık Caddesi Parkı.....	95
Şekil 4.42 Taşlıca Mahallesi Sınırları.....	96

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 Türkiye’de Olması Gereken Açık ve Yeşil Alan Miktarları (Pamay, 1978).....	6
Çizelge 3.1 TÜİK Verilerine göre son beş yıldaki Fatsa ilçesi Nüfus Bilgileri (TÜİK, 2021)	36
Çizelge 3.2 TÜİK Verilerine Göre Fatsa Kent Merkezi Mahalleleri Nüfus Bilgileri (TÜİK, 2021).....	36
Çizelge 4.1 Ayazlı Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktar	44
Çizelge 4.2 Ayazlı Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları.....	45
Çizelge 4.3 Dolunay Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı.....	50
Çizelge 4.4 Dolunay Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları.....	51
Çizelge 4.5 Dumlupınar Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı.....	61
Çizelge 4.6 Dumlupınar Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları	61
Çizelge 4.7 Evkaf Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı	61
Çizelge 4.8 Evkaf Mahallesi Parklarının Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları.....	62
Çizelge 4.9 Fatih Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı..	70
Çizelge 4.10 Fatih Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları	70
Çizelge 4.11 Hamlık Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı.....	75
Çizelge 4.12 Kurtuluş Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı.....	75
Çizelge 4.13 Kurtuluş Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları	76
Çizelge 4.14 Konakbaşı Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı.....	81
Çizelge 4.15 Meşebükü Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı.....	82
Çizelge 4.16 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı.....	83
Çizelge 4.17 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı.....	83
Çizelge 4.18 Sakarya Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı.....	90
Çizelge 4.19 Sakarya Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları.....	89
Çizelge 4.20 Şerefiye Mahallesi’nde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı	94
Çizelge 4.21 Şerefiye Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları.....	94
Çizelge 4.22 Taşlıca Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı.....	98
Çizelge 4.23 Fatsa Kent Merkezi Mahalle Parklarının Kişi Başına Düşen Miktarları.....	97

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

ADNKS	:	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
m	:	Metre
m²	:	Metrekare
TSE	:	Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

Kentlerde hızlı sanayileşme, yol açma ve genişletme çalışmaları, artan konut ihtiyaçları ile insanların kullanabileceği park alanları giderek azalmaktadır. Bu değişimin önüne geçmek için betonlaşma ile orantılı bir biçimde park alanlarının artırılması gerekmektedir. Kentlerin gelişmişlik düzeyleri sahip oldukları açık ve yeşil alanlar ile de ölçülebilmektedir. Kentlerde gerçekleşen hızlı değişimlere uyumlu yeşil alanların planlanması ve mevcut alanların işlevinin artırılarak yenilenmesi ile kentlere katkı sağlanması gerekmektedir. Çünkü kentlilerin ulaşılabilir mesafelerde, farklı fonksiyonları olan açık ve yeşil alanlara ihtiyaçları bulunmaktadır.

Açık-yeşil alan kavramları çoğu araştırmacı tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Açık alan, Öztan (1991) ve Özbilen (1991)'e göre, kentin önemli demirbaşlarından sayılmaktadır. Mimari yapılar ve ulaşım sistemlerinin haricinde kalan açık ya da boş meydanlar olarak belirtilmektedir ya da herhangi bir yapılaşma unsurunun bulunmadığı, rekreasyon faaliyetleri için uygun açık boş mekânlar olarak tanımlanmaktadır.

23804 sayılı İmar Yönetmeliğinde, yeşil alan tanımı “İnsanların ortak kullanımını için ayrılan oyun alanları, çocuk bahçeleri, dinlenme alanları, gezi alanları, piknik, eğlence ve kıyı alanlarının dâhilindedir” şeklinde tanımlanmıştır. Uluslararası fuar, botanik ve hayvanat bahçeleri ve bölgesel parklar da yeşil alanlar kapsamına dâhildir” denilmektedir (Çulha, 2013). Aktif yeşil alan kavramı ise “kent ve mahalle parkı, çocuk bahçesi ve oyun alanlarının tamamıdır” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda kentlerde yaşayan insanların ekonomik ve ticari faaliyet amaçlı göç ettikleri kent yaşamı ile özledikleri doğal ortamı kentlere, doğru ve dengeli bir şekilde uyarlamak gerekmektedir.

Ordu kenti, Fatsa ilçesi merkezdeki 12 adet mahallesinin park alanlarını peyzaj mimarlığı bakış açısıyla incelemek bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu kapsamda; 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belirtilen ölçüler referans alınarak kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarı hesaplanmış ve parkların yeterlilik durumları irdelenmiştir. Aynı zamanda parklara yönelik arazi gözlem formu oluşturularak mimari donatı elemanları, yeşil alan ile sert zemin miktarları ve mahalle içindeki

alansal yeterlilikleri değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda incelenen parkların eksiklikleri tespit edilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

1.2. Genel Bilgiler

1.2.1 Kent ve Kentleşme

Geçmişten günümüze kadar kent ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlarla kentlere özgü nitelikler ortaya konulması amaçlanmıştır. İnsanların birlikte yaşama ihtiyacı sonucu ortaya çıkmış ve gelişim göstermiş kent kavramının tarihsel gelişimi incelendiğinde, tarihinin MÖ 4000’li yıllarda Sümerlerin ilk olarak yerleşik hayata geçmelerine kadar gittiği öngörülmektedir. Sümerler günümüzdeki gibi büyük çaplı merkezi yönetim alanlarına ihtiyaç duymamıştır, dere kenarları ve su alanlarının çevrelerine yerleşerek sulama sistemleri ile ekonomik ve toplumsal gelişimin arttığı pek çok yerleşim yeri ve köyler kurmuşlardır (Teber, 1985).

Günümüz kentleri, Ortaçağ Avrupası’nda ortaya çıkmış ve Sanayi Devrimi ile birlikte gelişerek günümüz dünyasındaki yerini almıştır. İlk kentsel mekânların ticaret amaçlı pazar yerleri değil ibadet alanları öncülüğünde oluşmaya başladığı görüşleri mevcuttur (Yılmaz ve Çiftçi, 2011).

Diğer yandan kentler mükemmel yerler olmak zorunda değildir. Zira kentler farklı yaşam anlayışını benimsemiş insanların biraraya toplandığı alanlardır. Düşünme, konuşma, davranış olarak farklı insan kişiliklerinin bir araya gelerek aynı şeyi değil farklı şeyleri üreten değişik şeylerden hoşlanıp, mutlu olan insanların karşılaşma alanı olarak tanımlanmaktadır (Bumin, 1998; Çukurçayır, 2000).

Erkan (2010), kentlerin sosyolojik olarak taşınması gereken özellikleri şöyle sıralamaktadır.

- Belirli çapta bir nüfus büyüklüğüne sahip olması,
- Eğitim durumunun kıra göre daha fazla olması,
- Sosyal olarak örfi değil hukuki kuralların geçerli olması,
- Kent alt yapı durumunun belirli bir seviyede gelişmişlik göstermesi,
- Sanayi ve hizmet sektöründe tarımdan daha fazla gelişme sağlanmış olması,
- Çekirdek aile yapısının geleneksel geniş aile yapısından çok öne çıkması,

- Bireysel statülerin aile yerine kişinin kendine dayanması,
- Nüfus şeklinin örgütsel ve işbirliğine dayanması.

Kent, sanayi, ticaret ve hizmet gibi tarım dışı ekonomik etkinlik farklılıklarına da sahip, sınırları belirli olan farklı kültürel özelliklere sahip insanların tabakalaşarak yerleştiği, yatay ve dikey hareketliliğin yaygın olduğu sivil toplum örgütlerinin hâkim olduğu heterojen bir toplumdur (Bal, 1999).

Kentleşme kavramı ise yalın anlamıyla nüfus artışı ve kentlerin sayısının artmasıyla ifade edilebilir, fakat yalnızca nüfus hareketi saymak doğru kabul edilemez. Kentleşme algısında toplumların ekonomik ve toplumsal durumları arasında büyük bir ilişki söz konusudur. Bu sebeple kentleşme tanımında o toplumda bulunanların ekonomik ve kültürel değişimlerini de değerlendirmek gerekmektedir (Başaran, 2008).

Kentleşme terimini açıklayan bazı yorumculara göre kentleşme kavramı genel olarak insanların yaşam biçimini etkileyen kırdan kente göç ile kentlerin mekansal anlamda büyümeleri, sosyal kültürel ve ekonomik anlamda yaşam biçiminin olumlu yönde değişimi olarak görülmektedir (Yılmaz ve Çiftçi, 2011).

1.2.2 Açık ve Yeşil Alan Kavramı

Açık alanlar yapılaşmanın dışında kalmış, bir bölümü ya da tamamı insanların kullanımına açık olan alanları kapsamaktadır. Kentin önemli alanlarından olan açık alanlar Akdoğan (1987) ve Özbilen (1991)' e göre, yeşil doku ya da mimari kitlelerin dışında kalan yerler olarak tanımlanmıştır. Diğer bir ifadeyle mimari yapı ya da rekreasyonel faaliyetin yapılmasının uygun potansiyele sahip olmadığı alanlardır.

Gürses (1970), açık alan tanımında “hak sahibi kime ait olursa olsun, içerisinde bina, yol, yapı inşaatı gerçekleşmemiş, su yüzeyleri de dahil edilmek koşulu ile açık alan olarak kabul etmektedir”, yeşil alanlar ise “tarım alanları ve diğer işletme alanları dışında kalan, çeşitli düzenlemelerle genelde insanlığa faydalı hale getirilmiş yerler” şeklinde açıklanmıştır.

Keleş (1980)'e göre açık alan, insanın yaşantısını devam ettirdiği, kapalı alanların dışında kalan ya doğal durumda bulunan ya da tarımsal ve konut dışı dinlenmeye ayrılmış kent alanlarıdır. Yeşil alan ise; kasaba ve kent yerleşmelerinde

bulunan insanların gezinmek, zaman geçirmek için taş yığını görüntüsünden arındırılmış alanlardır.

3194 Sayılı İmar Kanunu'nda yeşil alanlar, aktif yeşil alanlar ve diğer yeşil alanlar olarak ikiye ayrılmıştır. Aktif yeşil alanlar; insanların doğrudan yararlanabildiği park ve dinlenme yerleridir. Diğer yeşil alanlar ise; insanların doğrudan ya da dolaylı olarak kullanabilecekleri fakat aktif yeşil alan kriterlerine sahip olmayan alanları kapsamaktadır. Yeşil alanlar kentsel alanlarda doğal olarak yer alabilecekleri gibi insan eliyle oluşturulmuşta olabilirler. Kentlerdeki diğer yeşil alanlar ise; ormanlık alanlar, ağaçlandırma alanları, çalılıklar, kamu ya da özel mülkiyete ait bahçeler, fuar, panayır ve festival alanları, mezarlıklar vb. gibi alanlardır (Kahraman, 1999).

Açık alanların planlı ve bilinçli bir şekilde bitkisel materyallerle tasarlanması ile yeşil alanlar oluşmaktadır. Yeşil alanları, kent içerisindeki ve yakın çevresindekiler olarak iki grupta toplayabiliriz. Kent içindeki yeşil alanlara; parklar, çocuk oyun alanları, spor alanları, hayvanat ve botanik bahçeleri, meydan ve bulvarlar örnek olarak gösterilebilir. Kent çevresindeki yeşil alanlar ise; halkın özellikle hafta sonlarında gezebileceği, dinleneceği, mesire yerleri, akarsu, göl kıyıları vb. gibi alanlardır (Yurddaş, 1992).

Şahin vd. (1998)'e göre açık ve yeşil alanların çeşitli fonksiyonları bulunmaktadır,

-Rekreasyon fonksiyonu

- Aktif ve pasif rekreasyon olanağı verir.
- Kentin içindeki ve dışındaki sportif ekipmanların kuruluşuna imkân sağlar.
- Eğlence ile ilgili planlamalara imkân vermektedir.
- Kentte yaşayanlara peyzaj ve doğala yakın bir ilişki alanı sağlamaktadır.

-Ekolojik fonksiyonu:

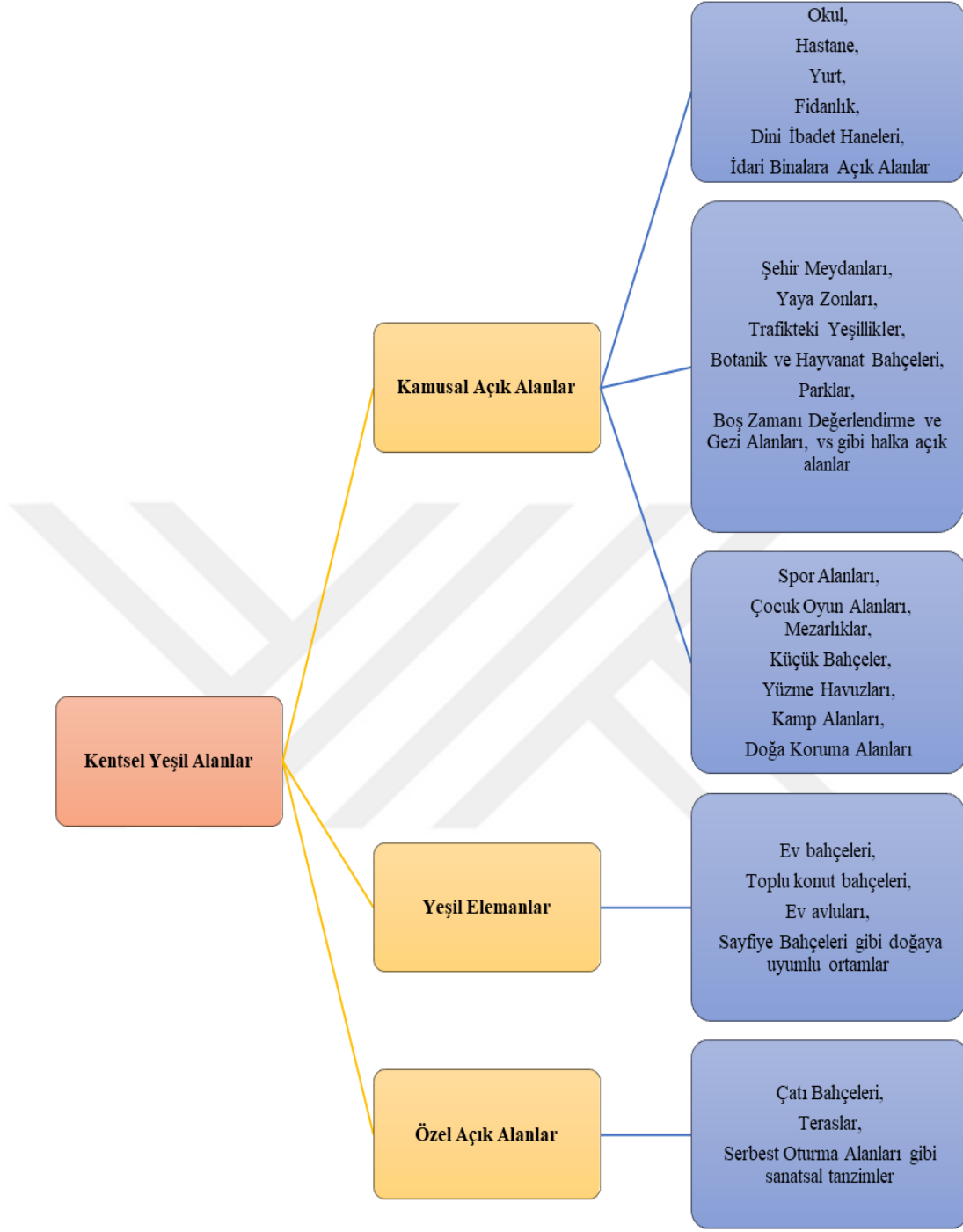
- Ekolojik aşamaların sağlıklı devam ettirilmesine katkı sağlayarak kent ekosistemini doğal ekosistemlerle birleştirir.
- Kent içerisinde aktif hava değişimine imkân verir. Kentin içinde ve yakınında aktif faaliyet gösteren işletme ve fabrikaların zararlı gazlarını arındırarak kente ılık hava sağlar.
- Gürültüyü hapsetme ya da dağıtma görevini üstlenir.

-Arazi organizasyonu fonksiyonu:

- Kentlerin fiziksel yerlerinde denge sağlayan yerlerdir. Kitle boşluk ayarlamasına olanak sağlarlar.
- Kent içindeki yeşil alanlar ile araç trafiği ve rekreasyon alanlarının ayrımı yapılarak insanlar için trafik güvenliği sağlanmış olur.
- Kentlerin sert yapılı binalarının meydana getirdiği katı kalıbı yumuşatarak kente doğal bir karakter sağlamakta etkili olurlar (Etili, 2002).

1.2.4. Açık ve Yeşil Alanların Sınıflandırılması

Açık yeşil alanlar; karakter, kullanım şekli ve büyüklük gibi farklı kriterlerde sınıflandırılmaktadırlar. Kent merkezinde ve yakınında yer alan açık ve yeşil alanları Richter (1981), genel olarak (Çizelge 2.1)'de görüldüğü gibi sınıflandırmıştır.

Şekil 2.1 Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırılması (Richter 1981)

Tandy (1975), açık ve yeşil alanları; kent büyüklük formunda yerleri ve kullanım amaçlarına göre şu şekilde sınıflandırmıştır.

-Lineer (Çizgisel) Rekreatyon Alanları:

Tren yolu, akarsu, dere ve kanallar gibi kent içindeki parklar ve kentsel alanların birbirine bağlanmasında kullanılacak çizgisel yolları oluşturan açık ve yeşil alanlardır. Bunun yanında rekreatyonel aktivitelere de imkân verir.

-Merkezi Açık Alanlar:

Birden fazla fonksiyona sahip alışveriş merkezleri, meydanlar, vb. bu sınıf içinde değerlendirilmektedir.

-Rekreatyona Yönelik Yerleşimler:

Göller gibi rekreatif değeri olan alanların yakınında konumlanmış yerleşimlerdir.

-Spor Alanları:

Kapalı ya da açık mekânlarda gerçekleştirilen sportif faaliyet alanlarıdır. Okul ve üniversitelerin spor tesisleri örnek olarak gösterilebilir.

-Dinlenme parkları:

Sportif, kültürel ve sosyal aktivitelerin yer aldığı alanlardır.

-California Recreation Commission açık ve yeşil alanları altı grupta toplamıştır:

-Çocuk Bahçeleri:

Kentlerin yeşil mekân sistemine dâhil olarak 6 yaşından küçük ya da okul öncesi grubu çocuklar için oluşturulan, onların yeteneklerini geliştiren alanlardır. Trafik tehlikesinden, gürültüden uzak olması ve konutlardan aile bireyleri tarafından rahatlıkla izlenebilir olması gerekmektedir.

-Mahalle Rekreatyon Merkezi:

Mahallede yaşayan her kesime hitap eden, ilk olarak 6-14 yaş grubu çocukları, ikinci olarak ise genç ve yetişkinlere hizmet veren sosyal faaliyet alanlarıdır. Konut aktifliğini azaltacak bir konumda olması gereken bu yeşil alanlarda bisiklet yolları, çay bahçesi ve piknik alanlarına yer verilebilir. Ayrıca bu yeşil alanların okul

bahçeleri ile beraber tasarlanması okul saatleri dışında diğer sosyal grupların da yararlanması için uygun olur.

-Mahalle Kümesine Ait Rekreasyon Merkezi:

Mahalle yakın çevresine sosyal imkânlar veren bu imkânların artırılarak ilavelerle genişletilmiş halidir. Botanik bahçesi, kütüphane, yüzme havuzu vb. tesisler içerir.

-Kent Parkı:

Kentin tamamına hizmet eden, kente değer katan, bir önceki mahalle kümesinin genişletilmiş halidir.

-Özel Kullanım Alanları:

Kişilerin bireysel olarak gerçekleştirecekleri faaliyetleri kapsamaktadır. Bu alanlar arasında plaj, stadyum, golf alanı, hayvanat ve botanik bahçeleri, açık hava tiyatroları, sanat merkezleri vb. örnek verilebilir.

-Bölge Parkı:

Bir ya da birden fazla bölge halkına hizmet veren büyük alanlardır. Koruma amaçlı kullanım önceliklidir. Fakat içerisinde eğlence, dinlenme fonksiyonları da açılabilen geniş rezerv alanlarıdır (Özta,1991).

Kent genelinde bulunan açık ve yeşil alanları hizmet ettikleri etkinliklere göre komşuluk düzeyinde, bina düzeyinde, mahalle düzeyinde ve kent düzeyinde olmak üzere 4 grupta toplanabilir (Yıldızcı, 1982).

Konut Düzeyinde Yeşil Alanlar: Yeşil alanların en küçük birimini ifade eder. Tek katlı konut bahçeleri, teraslar, balkonlar gibi. Bahçeler kişinin kültür ve ekonomik durumuna göre şekillenebilir.

Komşuluk Ünitesi Düzeyinde Yeşil Alanlar: Ortalama olarak altı ile dört yüz konutu bir araya getiren ve otuz ile beş yüz kişilik bir nüfusu içerisinde bulundurabilen kent birimidir. Yüzölçümü olarak en fazla on beş hektarlık bir alanı kaplayabilmektedir. Bu alanlara örnek olarak çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları ve toplu konut bahçeleri gösterilebilir.

Mahalle-Semt Seviyesinde Yeşil Alanlar: Üç komşuluk ünitesi kapasitesi kadar nüfusu en az 15.000 olan ve 15 ha.'lık alanı kapsamaktadır. Mahalle parkları, spor alanları, çocuk bahçeleri, oyun alanları ve okul bahçelerinden oluşur.

Kent Düzeyinde Yeşil Alanlar: Kent düzeyinde yeşil alanlar büyük bir kent halkına hizmet verebilecek yeterlilik ve büyüklükte olmalıdır. Yerleşim alanlarında bulunan nüfus ve yapılaşma yoğunluğu arttıkça yeşil alana duyulan ihtiyaçta artar. Bu alanlara örnek olarak; spor kompleksleri, rekreasyonel alanlar, kent parkı, hayvanat bahçesi, kent içi yol-bulvar ve refüj, yaya yolları, kent ormanları ve mezarlıklar sayılabilir.

İmar Yönetmeliği'ne göre yeşil alanların sınıflandırılması 3 şekilde yapılmaktadır.

-Aktif Yeşil Alanlar:

Halkın kullanımına sunulan eğlence, dinlenme, sağlık, vb. amaçları gerçekleştirmek için tasarlanan ticari amaç da taşıyabilen halkın aktif kullanım alanlarıdır. Örneğin; parklar, fuar alanları, hayvanat bahçesi, ticari amaçla düzenlenen ağaçlık, ormanlık, piknik ve gezinti alanlarıdır.

-Yarı Aktif Yeşil Alanlar:

Bir ücret ya da belge karşılığı kullanıma açık olan organize yeşil alanlardır. Spor alanları, golf-tenis kulübü, hipodrom, kamu kuruluşlarına ait büyük spor ve yeşil alanlar.

-Pasif Yeşil Alanlar:

İnsanların aktif olarak kullanımına kapalı olan bu alanlar koruma, estetik vb. amaçlarla tasarlanmış yeşil alanlardır. Meyve bahçeleri, kavaklık alanları, mezarlıklar, eski eserlerin ve kültürel amaçlı kullanımı olan yerlerin çevresindeki yeşil alanlardır.

1.2.5 Açık ve Yeşil Alan Standartları

Kent içerisinde rekreasyonel amaçla faaliyet gösteren açık ve yeşil alanların dağılımı kenti kullananların dağılımı ve nüfusu ile orantılıdır. Nüfusun yerleşim lokasyonları ise bu alanlara olan uzaklıkları ile yakından ilişkilidir (Önder, 1997).

Kentsel doku içerisinde; yeşil alan standardını belirleyen kriterler; ihtiyaçlar, nüfus, kentin boyutu, iklimi, coğrafi konumu ve kullanım yoğunluğu olarak sıralanabilir. Örneğin kurak bir iklim ile yağışlı iklime sahip olan bir yerleşmenin yeşil alan ihtiyaç farklılıkları standartları etkilemektedir. Gereksinimler yaş, eğitim, gelir, yaşama mekânı ve hareket imkânlarına göre değişmektedir. Standartların oluşturulmasında yeşil alanların kullanım çokluğu da önemli rol oynar. Gezinti, dinlenme, spor ve eğlence alanlarında kullanım aktifliği değişiklik gösterebilir (Yıldızcı, 1982).

Kentlerin hızlı gelişimi ile mimari yapı ve betonlaşma hızı da gittikçe artmaktadır. Konut ihtiyacının artmasıyla birlikte şehir merkezlerinin kapladıkları alan genişlemiştir. Bu gelişme ve alan artımı ile toplu konut alanları şehir dışına taşınmaya çalışılmıştır. Tüm bu ihtiyaçlar doğrultusunda şehir planlamaları ile rekreasyonel ölçü belirlemesi yapılması gerekmektedir. Bu ölçü belirlemesi çalışmaları ile artan nüfus yoğunluğuna karşı azalan yeşil alan miktarını dengelemek gerekmektedir.

Ülkemizde tüm şehirlerde aynı standartlara uyularak açık yeşil alan ölçütü oluşturulmaya çalışılmıştır. Fakat bu durum yanıltıcı sonuçlara sebebiyet verebilmektedir. Sonuç olarak her kent birbirinden farklı özelliklere sahip olabilmektedir (Gedikli, 2002).

Türkiye kullanım amaçlarına göre, açık ve yeşil alanlarla ilgili bazı standartların kent tipi ve kentin coğrafi konumu, şartları ne olursa olsun kişi başı olması gereken yeşil alan ölçüleri (Çizelge 2.1)'de verilmiştir.

Çizelge 2.1 Türkiye’de Olması Gereken Açık ve Yeşil Alan Miktarları (Pamay, 1978).

Açık ve Yeşil Alan Çeşidi	Kişi Başına Ortalama (m ²)	(Min-Max)	Minimum Saha Büyüklüğü
Çocuk oyun bahçesi (5-15 yaş)	1.0	0.5-4.5	12
Spor ve oyun sahaları	4.0	2.5-8.5	40
Şehir bahçeleri (çiçek bah.)	0.25	-	5
Parklar - mahalle parkı	2.5	-	8
-Semt parkı	5.0	-	50
-Şehir parkı	10.0	10-40	400
Botanik ve Zoo Parkı	0.5	-	100
Hastane	0.5	-	50
Fabrika		-	5
Ev bahçesi (daimî)	7.0	2-40	0.5
Meydan (iskele, pazar, şehir meydanları, otopark)	1.0	-	10
Mezarlık	4.0	1.2-5	100
Koru-Orman (büyük rekreasyon alanı olarak)	5.0	3-9	2000

1.2.6 Türkiye’de Açık ve Yeşil Alan Standartları

Türkiye’de planlı tasarımın ilk örnekleri 2290 sayılı Yapı Yolları Kanunu ile başlamaktadır. 1933–1956 yılları arasında yapılan imar planlarında bu Kanunun 4. Maddesine uyularak kişi başına 65 m² şehir bölgesi ayrılmıştır (Çetiner, 1991). 6785/1605 Sayılı İmar Kanununun (1956) 28. Maddesi; İmar İskan Bakanlığının, şehir planlama kriterlerinin belirlenmesine, donatılarının yer ve sayılarını saptamaya, yöresel özelliklerine göre değişik miktarlar belirlemesi gereken durumlarda ise, öngörülen rakam ve oranların imar tüzüklerinde göstermeye yetkili olduklarını belirtmektedir. Ancak yeşil alanlara minimum bir norm getirmek için "bu tespitler sırasında yeşil sahaların tamamı planlamaya esas alınan nüfus başına 7 m² den aşağı düşürülemez" açıklaması ile yeşil alanlara ait önerilecek kalıpların ikilem yaratması önlenmiş olacaktır (Yıldızcı, 1982).

İlköğretim Ünitesi Düzeyinde: Çocuk Bahçeleri 1.5 m²/kişi başı alan (3-6 ve 7-11 Yaş)

Mahalle Ünitesi Düzeyinde: Spor Alanları: 2.00 m²/kişi başı alan (11-18 Yaş)
Mahalle Parkı: 1.00 m² /kişi

Kent Ünitesi Düzeyinde: Semt Stadı: 1.00 m²/kişi başı alan parklar: 3.75 m²/kişi

1.2.7 Açık ve Yeşil Alan Planlama Kriterlerinin Belirlenmesi

1957 yılına kadar yürürlükte olan 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Yasası, her kentsel faaliyet için kentin ne kadar büyüklükte toprak ihtiyacı olduğunu içermekteydi (Keleş, 1984). 6785 sayılı İmar Yasasında kentsel işlevler için imar planlarında ayrılması gereken yerlerin büyüklüğüyle ilgili bir gerekçe bulunmamakla birlikte, sadece bu alandaki kaideleri koymada İmar ve İskân Bakanlığının yetkili olduğu belirtilmiştir. 02.09.1999 tarihinde yayınlanan, 23804 sayılı “İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik” ile kişi başına 7 m² olan yeşil alan standardı 10 m² ye çıkarılmıştır. Aynı yönetmeliğe göre m² büyüklükleri belirtilmiştir. Her kentin ve kasabanın özellikleri, ihtiyaç ve imkânlarının farklı olduğu düşünülürse, Kanunda kesin tanımlamalar yapmak yerine her kentin kendi gereksinimleri ve fonksiyonları doğrultusunda düzenlenmesi daha kalıcı sonuçlar verecektir. Bununla birlikte, İmar Yasası'nın bu genel kuraldan, yalnız yeşil alanlar konusunda ayrıldığı görülmektedir. Bu yüzdendir ki, 1972 yılında İmar Yasası'nda yapılan değişiklikle yeşil alanların tamamı, planlamaya konu olan yerleşim yerinin kişi başına 7 m² den aşağıya düşürülmesi koşulu getirilmiştir. Ne var ki, kent ve kasabalarımızda yeşil alanlar batı ülkelerinin kentleriyle karşılaştırmak şöyle dursun, halkın rahatça ve çokça yararlanabileceği yeşil mekânlara sahip olmaktan henüz çok uzaktır. Kentte bulunan toprak alanlarının en az %10'luk bölümünün yeşil alanlara ayrılması gereklidir. Bu uygulamayı gerçekleştirebilmek için kentin açık ve yeşil alan ağını oluştururken, yeşil alan planlaması aşamasında yerleşim alanlarının doğal yapısı, mekânın konumu, yeşil mekânların çekiciliği ve donanımı, kullanıcıların boş zaman değerleri belirlenmelidir (Yıldızcı, 1991). Bunlar:

Doğal mekân standartları: kent genelinde yeşil alan dağılımı bazı standartlara uyularak belirlenmelidir. Bu standartlar; doğal mekânla ilgili özellikler, peyzaj

strüktürü en belirgin olarak da reliyef, akarsular, su yüzeyleri, vejetasyon, toprak ve kentin iklimi ile ilgili özellikler ve kenti oluşturur.

Mekânın konum değeri: Yeşil mekânın bulunduğu konum ile kullanıcılar arasında çok sıkı ilişki vardır. Konum değerinin tayin edilmesi (yeşil mekânın yaya olarak 5-10-15 dakikada ulaşabilecek kişilerin sayısı) tasarımda çok önemlidir.

1.2.8 Rekreasyon

Rekreasyon; insanların boş vakitlerinde fiziki ve ruhsal olarak dinlenme sağlayan, kişilerin kendi istekleri ile gerçekleştirdikleri faaliyetlerdir.

İnsanların yoğun iş yaşamı ve stres koşullarında yıpranan beden ve ruh sağlığını korumak, düzeltmek için kendi isteklerine bağlı olarak, boş vakitlerinde gerçekleştirdikleri keyfi aktivitelerin tümüdür (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Kişisel olarak gerçekleştirilen, bireylere keyif sağlayarak geçici tatmin sağlayan, özgürlük hissi veren, boş vakitlerde kişilerin gündelik rutinleri dışındaki zamanlarda kendi isteğine bağlı olarak gerçekleştirdikleri, sosyal olarak topluma uygun faaliyetler bütünüdür (Karaşah, 2017).

Butler (1998) rekreasyonu; “Boş zamanlarda her hangi bir zorlama olmadan, eğlenmek ve dinlenmek amacıyla yapılan hareket veya hareketsizlik” olarak ifade etmiştir (Çıdam, 2007).

Karaküçük (1999) rekreasyonun özelliklerini şu şekilde belirtmiştir (Uğurlu, 2005);

- Rekreasyonda etkinlik seçimlerinde ve uygulamalarında bir kısıtlama veya zorunluluk yoktur, birey kendi istek ve arzusuna göre rekreasyon faaliyetini gerçekleştirmelidir.
- Toplumun sosyal değerleriyle çakışmayacak şekilde, görenek, gelenek ve ananelerine uygun yapılmalıdır.
- İnsanlara mutluluk vererek her yaşta, her cinsiyetten insana faaliyette bulunma imkanı sağlayan, psikolojik olarak pozitif yönlü bir faaliyettir.
- Rekreasyonel faaliyetler iklim, mekan farketmeksizin uygulanabilir olmalıdır.

Rekreasyon faaliyetleri aktif ve pasif olarak iki gruba ayrılmaktadır (Yücel ve ark., 2008).

-Aktif rekreasyon: İnsanların spor, yürüyüş, oyun, gibi fiziksel ve sosyal olarak gerçekleştirdiği etkinlikleri ifade etmektedir.

-Pasif rekreasyon: İnsanların iç dünyasına yönelik yapmış olduğu kitap okuma, müzik dinleme, iletişim kurma, piknik yapma gibi zihinsel ve kültürel bakımdan yapılan durgun etkinliklerdir.

1.2.9 Park

İnsanların dinlenme, gezme, spor yapma ve oyun oynama gibi farklı ihtiyaçları ile sağlığı için, kent veya kasabalar içinde tasarlanan büyük yeşil sahalara park denilmektedir. Bunlar, bahçeden daha geniş peyzaj alanlarıdır (Pamay, 1971).

Oyun ve spor alanlarını da içerisinde bulundurması, kentte daha geniş alanda yer alması yapay ya da doğal olarak bitki örtüsüyle kent içindeki ekolojik çeşitliliği sağlaması ile kentsel açık alan planlamasının temel elemanlarından sayılmaktadır (Thompson, 2002).

TDK Büyük Türkçe Sözlüğünde park kelimesini “bir yerleşme merkezinde insanların gezip hava alması için tasarlanmış, ağaçlı ve çiçekli büyük bahçelerdir” şeklinde tanımlamaktadır.

Kent içindeki yeşil alan oluşturan ve betonarme yapılar arasında orantılı toprak kullanımı sağlayan parklar ortak kullanım yerleşkeleridir. Kültürel olarak insanların tanışması, karşılaşması gibi sosyal ihtiyaçların karşılandığı ve sosyo-kültürel devamlılık ve gelişimin olduğu kültürel buluşma noktaları olarak da belirtilebilir (Emür ve Onsekiz, 2007).

1.2.10 Parkların Sınıflandırılması

-Milli Parklar

Türkiye'de 1983 tarih ve 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 2. Maddesinde milli park; “Bilimsel ve estetik bakımından milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip parçalarıdır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Özel doğa alanları, içerisinde kesinlikle insan olmayan, girilmemesi gereken yerler olarak düşünülmemelidir. Bu alanlar sıra dışı coğrafi güzellikleri ve geleneksel

yaşam koşullarını da bulundurduğundan tüm koruma ve geliştirme koşulları bölge halkının kendi doğal ve kültürel insanların yaşam tarzı gözönüne alınarak yapılmalıdır. Koruma amaçlı olarak yapılan tasarım ve projelerde katılımcı ve yönetim planları uygulanmalı doğal unsurlara zarar verebilecek kalkınma planları yeniden değerlendirilmelidir (Eken vd., 2005).

-Bölge Parkları

Bölge bir kentten büyük, bir coğrafi bölgeden küçük olan ve kendine özgü birçok özellikleri olan bir alandır. Bölge tanımıyla ifade edilen coğrafi alan sadece bir kara parçası olmayıp içinde pek çok kentsel ve kırsal yerleşim olduğu fiziksel, ekonomik ve toplumsal özellikleri taşıyan alanlardır.

Bölgesel parklar geniş su yüzeyleri, yapay gölleri, gezinti yolları gibi alanları ile özel mülk edinilemeyen kamusal alanlardır (Uzun, 1990).

Bölge Parkları geniş kaynak alanlarıdır. Genişlikleri bin dekaradan fazla, arazi durumuna, bölgesel özelliklere ve bölge tercihiine göre binlerce dekara kadar büyüklükte tasarlanabilir. Bu alanlar milli park özellikleri ile karıştırılmamalıdır. Bölge parkları, kent parklarının sahip olmadığı peyzaj estetiği, geniş açık ve yeşil alanları, koruları, yapay göl ve dereleri ile doğal görünüşlü bir rekreatif alan özelliğindedir. Bu özellikleri ile bölge halkına rekreatif ve fiziksel bazı fonksiyonlar sağlar. Bunlar sırasıyla:

- Kentte oluşturulamamış rekreasyonel imkanların büyük bir çoğunluğunu bölgede yaşayan halka vermek.
- Bölgeye özel doğal peyzaj güzelliklerinin sürekliliğini sağlamak.
- Büyüyen ketleşme sistemi ile gelişen kentlerin istenmeyen yönlere gelişmesini engellemek.

-Kent Parkı

Kentin tamamına hizmet veren bu alanlar kentin büyüklüğü ile orantılı olarak bir ya da birkaç tane olabilir. Her yüz kişiye bir dekar olmak üzere nüfus yoğunluğuna göre, 40-400 ha. arasında olması gerekir. Bu alanların yerleşim yerlerine uzaklığı ya da yakınlığı önemli bir tasarım kriteri sayılmaz. Alana 30-60 dk

yürüme mesafesinde, toplu taşıma sistemi ile doğrudan ve kolaylıkla ulaşılabilir mesafede 5-20 km uzaklıkta olması gerekmektedir (Dil, 2004).

Mülkiyet, alan ya da yeşillik yoğunluğundan bağımsız olarak kamusal yeşil alanlar olarak tanımlanabilir. Ayrıca yeşil kaynakları ve doğal çevreyi korumak amacıyla oluşturulan yapılaşmamış alanlar olarak değerlendirilebilir (Maulan, 2002).

-Botanik Bahçesi

Kuruldukları bölgede kentsel çevre ile kırsal çevre arasında doğal tampon görevini alan, özel kullanım alanlı bir çok bahçenin birlikte oluşturduğu bir bütün olarak botanik bahçesi adını alırlar. Genel olarak biyokimya, tıp, orman, ekoloji vb. bilim dalları için malzeme sağlayan herbaryum ve müze gibi bölümleri ile onları tamamlayan genel eğitime de hizmet sağlayan açık hava müzeleridir. Amaçları arasında yeni bitki koleksiyonu oluşturma, geliştirme ve koruma olmasının yanında, en önemli özelliği insanların bitkilere ilgisini artırmaktır (Uzun, 1990).

-Hayvanat Bahçesi

Kent halkına kapalı mekanlardan uzaklaşarak su yüzeyleri, yeşil örtüsü ve doğal görünümlü alanları ile yerli ve yabancı hayvan türlerini göstermek, bunların özelliklerini öğretmek, okul çağındaki çocuklara hayvan sevgisini aşılacak ülke ve dünya genelindeki soyu tükenmek üzere olan hayvanları çoğaltarak biyo çeşitliliği korumak amacıyla kentin yakın çevresinde insan eliyle yapay olarak oluşturulan yeşil alanlardır (Uzun, 1990).

-Spor Tesis Alanları

Spor alanları kentsel yeşil alanlar içerisinde değerlendirilebilecek ve aktif rekreasyon amacıyla tasarlanan açık alanlardır. Basketbol, futbol voleybol gibi aktivitelerin yanı sıra binicilik, atıcılık ve su sporları yapma imkanı da sunar. Tasarımda kullanıcılara aynı grupta olan tesisler bir araya toplanmaya çalışılmalı ve mümkün olduğunca şehir dışına doğru genişlemeye çalışılmalıdır. Böylelikle izlemeye gelen misafirler için lokanta, otopark, dinlenme yerleri, yemek ve müzik salonları ile bir park şeklinde tasarım yapılmalıdır (Aksoy, 2001).

-Kıyı Parkları

Kıyı parkları, olduğu bölgede yaşayan halkın ihtiyaçlarına yönelik sosyal, kültürel, ekonomik ve rekreasyonel ihtiyaçları karşılamak için kıyının içerdđi doğal güzelliklerin planlanmasıdır. Günübirlik ya da uzun süreli aktivite ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Kıyı alanları özellikle de deniz kenarları tercih edilmelidir (Uzun, 1990).

1.2.11 Kent Parklarının Kalite Kriterleri

Parklar planlanırken kalite kriterlerine uygun tasarım gerçekleştirilmelidir. Parklarda kaliteden bahsedebilmek için, uygulanabilir plan ve tasarımının yapılması, kullanışlı, sürdürülebilirlik özelliğini de sağlanması gerekmektedir. Bir kent parkının taşınması gereken kalite kriterler şu şekildedir (Özkır, 2007).

- Uygunluk

İnsanların beklentilerini karşılayan planlama ve tasarım yapılarak, kullanıcılara farklı aktiviteler sunmalı ve taşıma kapasitesi hesaplanmalıdır.

- Güvenlik

İnsanların can ve mal güvenliği ile birlikte parkın flora ve faunasının korunması devamlılığın sağlanması gerekmektedir. İnsanların kendini güvende hissettiği bir ortamda aktivitelerini yapmalarına imkan verilmelidir.

- Maliyet

Halkın yararına kullanımına göre tasarlandığı için kar amacı taşımamalıdır.

- Dayanıklılık

Kent parkını kullanıcı kapasitesi göz önüne alınarak dayanıklılık ve bakım onarım çalışmalarının düzenli sağlanması gerekmektedir.

- Servis imkânları

Her yaştan kullanıcıya uygun aktivite imkanı sağlanmalıdır. Sunulan hizmetlerin devamı ve kontrolü sağlanmalıdır.

- Başarı (Performans)

Kullanıcılarına sosyal, kültürel olarak fayda sağlamalıdır. Ayrıca, kent için de ekonomik yönden kaynak oluşturmalıdır. İnsanlara rahatlama ve dinlenme imkanları vermeli, dolayısıyla iş verimliliğinin artmasına faydalı olmalı, kullanıcı ve ziyaretçi sayısının aktifliği azalmamalıdır.

- Estetik

Bitki, donatı elemanı gibi kendi içerisinde ve diğer nesnelere olan uyumu ve bütünlüğünün sağlanması ve devam ettirilmesi gerekmektedir.

1.2.12 Parkların Tasarım İlkeleri

Bayraktar (1973), Pamay (1979), Uzun (1999), Kılıç (1997), Özdingiş (2007) ve Polat (2001) tarafından kent parklarının planlama ve tasarım ilkeleri ile ekolojik, ekonomik ve sosyal işlevleri aşağıda özetlenmiştir (Çelik, 2013).

-Ekolojik işlevler

- Fiziksel yapısı ve çevre ile ilişkisi dikkate alınarak planlama yapılmalı, estetik görünüm ve doğa harikaları özenle korunmalıdır.
- Kentin açık ve yeşil alanları ile arasında bağ iyi oluşturulmalı ve yaya bağlantı düzeni ile güvenli ulaşım imkanı sağlamalıdır.
- Park alanı genelinde bir sulama ve drenaj sistemi tasarlanmalıdır.
- Tasarımdaki en önemli unsurlar parselasyon, bitki ve donatı elemanı materyalin tercihi ve bunların uyumudur.
- Park uygulama alanı ve çevresini mekân olarak çok iyi değerlendirmek gerekir.
- Parkların giriş kısımlarında uygun büyüklük varsa, parkın tamamını görecektir açık mekanlar bırakılması gereklidir.
- Park alanı içinde yeşil alanları bölmek adına alle ağaç sayısını yeterli sayıda ve gerekli alanlarda kullanmak gerekmektedir.
- Ağaçlandırma alanları bitkisel tasarımında daha çok herdem yeşil bitki türleri tercih edilmelidir.

- Park alanı tasarımında, gerekli yerlere kaya bahçeleri, köprüler, merdiven, şev, ve basamaklı yollara yer verilmelidir.
- Park alanının uygun alanlarında tuvaletlere ve bazı sıhhi tesislere yer verilmelidir.
- Park kentin yoğun bir alanında tasarlanıyorsa parka hava kirliliğini azaltacak özellikle geniş yapraklı türler tercih edilmelidir.
- Yaklaşık olarak 40000 insana hizmet verebilen kent parkı ideal olarak kişi başına en az 10 m² hesabıyla 400 da veya daha geniş bir alanda tesis edilmelidir.

-Ekonomik işlevler

- Kent parkınının yönetim kolaylığı için mümkünse idare, bakım ve danışma kısımları eklenmelidir.
- Kent parkları dört mevim ve gece kullanımına uygun tasarlanmalı ve bu doğrultuda donatı elemanları tercih edilerek sayıları artırılmalıdır.
- Kent parkları ilk olarak yakın çevre kullanıcılarına hizmet etmeyi amaçlamalı ve bu çevrede yaşayan insanların sosyo-ekonomik durumu göz önünde bulundurulmalıdır.
- Tasarlanan proje ve uygulamalar, uzun süreli kullanımda bakım ve süreklilik konularında yeterli olmalıdır.

-Sosyal işlevleri

- Her yaştan ve kültürden insanı birleştirici özellik taşınmalıdır.
- Kent parkları gelenek ve görenekleri yansıtmalıdır.
- Kent parklarında bulunan kapılar gösterişli ve büyük olmalı, içeriye gelen ziyaretçileri yönlendirme etkisi oluşturulmak için alleler tercih edilmelidir.
- Park içinde kullanıcı tercihlerine göre spor tesisleri yerleştirilmeli ve çocuk oyun alanları tasarlanmalıdır. Çocuk oyun alanları ağaçlı gölgeliklerle desteklenmelidir.
- Parkın uygun görülen kısımlarında kullanıcılar için otoparklar planlanmalıdır.

1.2.13 Çocuk Oyun Alanları

Çocuk oyun alanları çocukların gelişme döneminde önemli yeri bulunan çocukların 'oyun' aktivitesine olanak veren sadece çocuklar için tasarlanmış özel mekanlardır (Tandoğan, 2011).

Yücel (2005)'e göre çocuk oyun alanları; çocukların psikolojik ve fiziksel gelişimine katkısı olan, sosyalleşebilecekleri önemli mekanlardır.

1.2.14 Çocuk Oyun Alanı Türleri

Çocuk oyun alanları 5 başlık altında değerlendirilmiştir.

-Geleneksel Oyun Alanları

20. yüzyılın başlarında geliştirilen oyun yapıları günümüzde geçerliliğini devam ettirmektedir (Metin, 2003). Geleneksel çocuk oyun alanları çocukların motivasyon, moral, fiziksel aktivitelerini artırmak, entelektüel ve sosyal ihtiyaçlarına karşılık veren alanlar olarak tasarlanmıştır. Bu alanlar genel olarak iç mekan jimnastik ekipmanlarına benzeyen döküm demir sabit oyun ekipmanlarından oluşmaktadır. Fakat bu ekipmanlar çocukların keşif ve macera yönünü geliştirici değildir (Ergin, 2019). Geleneksel oyun grupları genel olarak çocukların fiziksel olarak gelişim göstereceği oyun ekipmanlarından oluşmaktadır. Salıncak, tırmanma, kayma gibi kas geliştirici aletler kullanılmaktadır. Koordinasyon ve denge becerisine yardımcı olmak amaçlanır (Yılmaz, 2010; Ergin, 2019). 'Bu alanlarda çocuk davranışlarının %77.9'u işlevsel, %2' ise dramatiktir' (Tekkaya, 2001; Ünal, 2009; Ergin, 2019).

Ülkemizde genel olarak geleneksel tarzda tasarlanmış oyun ekipmanları tercih edilmektedir. Son zamanlarda bu oyun grupları yaş gruplarına göre ayrılan ve temalı parklar haline gelmeye başlamıştır (Ergin, 2019).

Demir (2019), oyun alanlarının avantaj ve dezavantajlarını aşağıdaki şekilde sıralamıştır.

-Avantajları

- Aletler güçlü oyun algısı oluşturacak şekildedir.
- Malzemeler fiziki gücü geliştirmeye yöneliktir.

- Çocukların en sevdiği oyun grupları sallanma ve kaymaya yöneliktir.

-Dezavantajları

- Yaratıcılık teşvik edilmez.
- Güvenlik seviyesi düşük, metal malzemeler emniyeti azaltmaktadır. Sosyalleşme ve grup oyunlarına pek uygun değildir.

-Çağdaş Çocuk Oyun Alanları

Çağdaş oyun alanları genel olarak mimar ve peyzaj mimarları tarafından tasarlanmaktadır. Karma oyun yapıları, canlı ve farklı renklerden dolayı ekipmanlar geleneksel ve macera oyun alanlarından farklı tasarlanır.

Çağdaş oyun alanları 1950-1960'lı yıllarda, farklı doku, form, renk ve estetik özellikleriyle geleneksel oyun alanlarına farklılık katmak için tasarlanmıştır (Tandoğan, 2007; Yılmaz, 2010; Ergin, 2019). Bu oyun alanlarını diğerlerinden ayıran bir diğer özellik ise plastik kullanım oranının artması ile eldeki oyun alanlarının yeniden yorumlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Çağdaş oyun grupları genellikle bir tasarımcının tasarladığı, arazi ve malzemelerin daha heykelimsi tasarlanması ile durağan alanlardır. Su öğeleri, tüneller içinde yapılan kayak yerleri, tırmanma tepeleri vardır. Bu tarz oyun alanları, çocuklar dışında hareketli öğelerin yer almaması durağan olmasına sebep olmaktadır (Pehlivan, 2005; Ünal, 2009; Ergin, 2019). Çağdaş çocuk oyun alanları eğitsel olarak daha faydalı olmakla beraber, geleneksel oyun alanlarına göre %60 daha çok yaratıcı donatı elemanına sahiptir (Tandoğan, 2007; Yılmaz, 2010; Ergin, 2019).

-Doğal Materyal İçerikli Oyun Alanları

Doğa içerikli oyun alanları, doğa unsurlarının doğal olarak bırakılarak bilinçli bir şekilde bir amaç için yeniden tasarlanması ile oluşur. Strüktüel öğelerden uzak çocuğun yaratıcılığını geliştiren, höyük ve küçük tepeler içeren topoğrafya üzerine inşa edilir. Bu alanlar ile çocukların kum, su, çamur gibi doğal materyalleri kullanarak hayal gücünü desteklemesi amaçlanır.

Ergin (2019), doğa içerikli çocuk oyun alanlarını, çocukların doğal materyallere doğrudan ulaşabildiği ve oynayabildiği, fiziksel gücünü test ettiği ve hayal gücünü geliştirdiği alanlar olarak belirtmektedir.

-Macera Çocuk Oyun alanları

Başlarında bulunan bir oyun rehberi ile yönlendirilerek ve gözetilerek oyun ekipmanlarını aktif bir şekilde kullandıkları alanlardır (Tekkaya, 2001; Pehlivan, 2005; Ünal, 2009; Ergin, 2019).

Ergin (2019)'e göre, birbiri ile anlam ilgisi bulunmayan materyallere çocukların temas ederek oyun ilişkisi kurması çocuklar için geliştirici bir aktivite olarak kullanılmıştır. Macera oyun alanlarında, hiç bir oyun ekipmanı durağan değildir aksine dinamik bir dizayn ile tasarlanmış alanlar çağdaş oyun alanlarından bu yönü ile ayrılmaktadır.

-Yaratıcı çocuk oyun alanları

Geleneksel çocuk oyun alanlarının aksine çocukların kendini daha fazla ifade edebileceği ve geliştirebileceği, farklı alternatifleri bir arada bulabilecekleri oyun alanlarıdır.

Yaratıcı oyun alanları çocuklara güvenli bir ortam sağlayan aynı zamanda balonlar, zıplama alanları gibi oyun ekipmanları sayesinde onların eğlenmesinin yanısıra yaratıcılıklarını da önemli ölçüde desteklemektedir (Akpınar ve Canlı, 2014).

1.2.15 Çocuk Oyun Alanlarının Önemi

Oyun erken çocukluk döneminden itibaren, çocukların duygusal, sosyal, fiziksel ve bilişsel gelişimini desteklemeye yarayan bir araçtır.

Amerika Pediatric Kliniği'nin yayımladığı rapora göre (Regina M. Milteer Ginsburg 2011) oyun, çocukların birlikte hayatı deneyimlediği, iş birliği yaptığı, iletişim kurdukları ve zorluklarla baş edebilmeyi öğrendikleri bir alan tasarımıdır. Ebeveynlerin çocuklarıyla tam anlamıyla meşgul olmaları ve dünyayı çocukların gözünden görmek için bir fırsat sunmaktadır. Oyun alanları çocukların doğa ile iletişim kurdukları ve en mutlu oldukları alanlardır.

Oyun ve çocuk gelişimi konuları mimarların, plancıların, peyzaj mimarlarının ve eğitimcilerin meslek yaşamında çocuklarla iletişim halinde olan her bireyin eğitiminde temel edilmesi gerekmektedir. Kamu kurumları, çocuğun okul dışındaki yaşamını geliştirmek için de çalışma yapmalıdır (Tekkaya, 2001).

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Bu bölümde, açık yeşil alanların önemi ve kentsel yaşam içinde üstlendikleri fonksiyonlar, açık yeşil alan içinde ele alınan park alanlarının yeterliliği, ulaşılabilirliği, dağılımları, planlama ve tasarım kriterleri, donatı elemanları, su yüzeyleri ve yeşil alan niteliklerine yönelik olarak hazırlanmış olan yerli ve yabancı tezler, makaleler ve bildiriler incelenmiş olup özetleri aşağıda verilmiştir.

Özcan (2000), Kırıkkale kenti sınırları içerisinde bulunan açık ve yeşil alanları ve parkları sayısal ve görsel veriler yardımı ile değerlendirmiştir. Sonuç olarak kent nüfusunun istek ve eğilimleri dikkate alınarak kent yararı için klimatolojik ve ekolojik olarak sağlıklı bir ortam hazırlamanın yanı sıra sosyo-kültürel değerleri dikkate alacak bir açık ve yeşil alan modellemesi gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Arslan (2005), İstanbul kenti kıyı yerleşimleri üzerine bir çalışma yapmıştır. Çalışmada İstanbul ili değerlendirilirken belirli tasarım unsurlarını dikkate alınmıştır. Yerleşim yerleri tercih edilirken suyun önceliğinin vurgulandığı araştırmada İstanbul kenti içerisinde bulunan kıyı yerleşimlerinin dikkatli, düzenli şehrin topografik ve coğrafi iklim özelliklerini bakir kalacak şekilde planlanması gerekliliğine vurgu yapılmıştır.

Özdamar (2006), açık ve yeşil alan planlamalarının tarihsel olarak değişimi kullanım amacı, açık ve yeşil alan kavramının farklı ülkeler açısından değerlendirilmesi, yasalar ve ilgili yönetmelikler kapsamında uygulanabilirlik incelemesini yapmıştır. Çalışma alanı olarak Bursa Osmangazi Belediyesi sınırları içinde bulunan aktif yeşil alanlar ile kent meydanları ve mezarlıkları değerlendirmiştir.

Akbulut (2007), araştırma alanı olarak Aksaray Belediyesi mücavir alan sınırı içerisinde bulunan açık ve yeşil alanları belirlemiştir.

Müftüoğlu (2008), çalışmasında Ankara kentini imar mevzuatı kapsamında değerlendirmiştir. Çalışmada, Ankara kent sınırları içerisindeki Bahçelievler ve Mebus Evleri semtlerinin geçmişten günümüze açık ve yeşil alanlarındaki değişimlerinin ortaya konması amaçlamıştır. Kent genelinde açık ve yeşil alan

miktarının hızla azaldığını sonuç olarak İmar Kanununda belirlenen kuralların netlik kazandırılarak belediye tarafından uygulanması gerekliliği belirtilmiştir.

Akduman (2012) yapmış olduğu çalışma ile van kent merkezinde bulunan parkları incelemiştir. Çalışma sonucu parkların eksik yönlerini bitkisel tarımdan uygulamaya yönelik önerileri sunmuştur.

Gündüz (2013), Büyükdere caddesi üzerinde bulunan 16 adet yüksek yapının parsel bazında yeşil alan analizini (bina düzeyi yeşil alanlar, dış bahçe, kat bahçesi, iç bahçe, ve çatı bahçesi) belirlemek amacı ile bir çalışma yapmıştır.

Atlı (2014), çalışmasında İstanbul kenti Kadıköy ilçesi kentsel yeşil alanlarının ve kent parkları erişilebilirlik ölçütlerinin genel değerlendirmesini yapmıştır. Yeşil alanların ilçe genelinde eşit dağılmadığı ve belirli bölgelerde bu eksikliklerden dolayı yoğunlaşma olduğu gözlemlenmiştir. Mahalle ve semt parklarında bulunmayan yeşil alan eksikliklerinin giderilmesi ile yeşil alanların kişi başına düşen alanlarının artırılabilceği öngörülmüştür.

Ahmad ve ark., (2014), çalışmasında İran'ın Tebriz kentinde bulunan park alanlarında 2012 yılında 296 kişi katılımcı ile foto anket çalışması düzenleyerek kullanıcıların bitkisel Tasarımda; güvenlik, korku, korunaklı alan vb. duyuları ile ilgili tasarım öngörülerini araştırılmıştır. Sonuç olarak bitkisel tasarımlarda insanları huzursuz eden planlamaların yapılmaması kullanıcı duyularının parkın aktif kullanımına etkilediği ortaya konulmuştur.

Durdu (2015), çalışma alanı olarak Çayırılı Mustafa Karabulut Parkı'nı belirlemiştir. Çalışmada mevsimsel olarak bitkilerin alan içerisine sağladıkları gölge imkânını değerlendirmiştir.

Bekiryazıcı (2015), çalışmasında, Trabzon kenti sınırları içerisinde bulunan Trabzon Meydan Parkı, Boztepe ve Ganita sahilini değerlendirmiştir. Açık ve yeşil alan miktarları ticaretin aktif geliştiği bölümlerde kişi başına 10.75 m² olarak belirlemiştir. Ancak aktif yerleşme görülen merkez mahallelerde Yenicuma Mahallesi 0.43 m², Cumhuriyet Mahallesi 0.19 m², Çarşı Mahallesi'nde 0.48 m² ile kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarının Türkiye standartlarının altında kaldığını tespit etmiştir.

Yılmaz (2016), aktif yeşil alan sınıflandırmasını baz alarak sırasıyla; çocuk bahçeleri, mahalle parkları, spor alanları ve kent parklarına ait yarıçap değerlerini kullanarak, Sancaktepe ilçesinde bulunan 19 mahalleyi çalışma kapsamında incelemiştir. İlçede yaşayan kişi başına belirlenen aktif yeşil alan miktarı yönetmelikte 10 m² olması gerekirken mevcut durumda 1.08 m² olduğunu tespit etmiştir. Aktif yeşil alanların ilçe içerisinde homojen dağılmadığı ve bu dengenin sağlanması için yetersiz olan alanlarda gerekli çalışmaların yapılması gerekliliği üzerinde durulmuştur.

Zeğerek (2016), Antalya kentinde yeşil alanların turizme olan katkısını araştırmıştır. Bu araştırma sürecinde yerli ve yabancı turistlere yönelik yeşil alan istekleri doğrultusunda bir anket çalışması yapmıştır. Anket sonucu olarak katılımcıların çoğunluğu yeşil alanlara sahip kentlerin tatil amaçlı daha dikkat çekici olduğunu belirtmiştir.

Wang (2016), yaptığı çalışma ile 2009 Kore Toplum Sağlığı anketi verilerini ve bu çalışmaya katılan 212584 katılımcı ile davranışsal olarak fiziksel aktiviteye katılan bireylerin açık ve yeşil alanlar ile hiperlipidemi arasındaki bağı araştırmayı amaçlamıştır.

Akkaya (2017), Artvin kenti sınırları içerisinde bulunan 7 mahalledeki 17 parkta inceleme yapmıştır. Belirlenen parklarda yeşil alanların kullanım özellikleri, yeterlilikleri değerlendirilerek parklarda bulunan oyun ekipmanlarını incelemiştir.

Çinçin (2017), Hatay kenti Antakya ilçesinde kentsel tasarım sürecinde yeşil alanların sürdürülebilirliği ve kentsel yaşam kalitesinin değerlendirilmesini amaçlamıştır. Antakya sınırları içerisinde kentsel dönüşüm yapılacak olan Emek ve Aksaray mahallerinde değerlendirme yapmıştır. Çalışma sonucu Antakya bölgesinde çatı bahçelerinin oluşturulması, bisiklet yolları eklenerek araç kullanımının azaltılması ile hava kirliliği azaltılması gerekliliği vurgulanmıştır. Öneri amaçlı kentsel dönüşüm planı oluşturularak sürdürülebilirlik için uygulanması gereken kriterler belirtilmiştir.

Rakhshandehroo (2017), çalışmasında yeşil alanların tahrip edilmesi, kentleşme hızının artması ile birlikte; yaban hayatı, iklim özellikleri ve insanların dinlenme alanlarının kayıp olduğunu ve bu yeşil alanların geri kazanılmaması durumunda yaşanılacak sorunlara değinmiştir. İnsanların refah seviyesinin artırılması

sağlıklı nesiller yetiştirmek için halkın ve yönetimin bilinçlendirilerek, gerekli standart kılavuzlar oluşturulması ve her şehirde bu standartlara uygun hareket edilmesi gerekliliği açıklanmıştır.

Gülçin (2018), Aşağı Büyük Menderes bölümünün 'peyzaj karakter analizi' üzerine bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın temelini oluşturan araştırma ile bölgenin biyo-iklim kuşakları, alan kullanımı ve bitki örtüsünü incelemiştir. Çalışma ile eksiklikler tespit edilerek, yapılması gerekenler ve alınacak önlemler üzerinde durulmuştur.

Ardalı (2018), hazırlamış olduğu çalışma ile açık yeşil alanların İstanbul Beylikdüzü ilçesi sınırları içerisinde bulunan dağılımları incelenmiştir. Parkların m² bazında alan ölçümleri yapılarak, kişi başına düşen yeşil alanları tespit etmiştir.

Öztürk (2018), İstanbul kenti sınırları içerisinde bulunan 6 adet park ve 1 adet koru çalışma alanı olarak seçilmiştir. Kuşların koru ve parklardaki peyzaj elemanları ile ilişkisinin değerlendirilmesi çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Şenol (2019), çalışma alanı olarak İstanbul kenti Sultanbeyli Gölet Parkını belirlemiştir. Parkın tasarımında arazi kullanımı, su yönetimi, bitkisel tasarım ve sert zemin döşemelerinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılması önerilmiştir.

Yiğit (2019), Kocaeli kent merkezinde bulunan 15 adet parkta yapay ve doğal su yüzeyleri incelenmiştir.

Hesar (2019), araştırma alanı olarak İran'ın Urumiyeh şehri sınırları içerisinde bulunan Urumiyeh Kent parkını seçmiştir. Çalışma ile parkın ses peyzajı yönünde durumu belirlenmiştir. Sonuç olarak duyulması istenen seslerin artırılacağı, duyulması istenilmeyen seslerin önlem alınarak azaltılabileceği vurgulanmıştır.

Karaağaç (2019), tez çalışması ile Ordu kenti Altınordu ilçesinde bulunan 22 mahalledeki açık ve yeşil alanların mevcut durumunu tespit etmiştir. Çalışmada kişi başına düşen yeşil alan miktarı ve olması gereken oranlar ile karşılaştırılarak, Altınordu ilçesi yeşil alanlarını tespit etmiştir. İlçe sınırları içerisindeki yaşayan kişi sayısı ve kişi başına düşen yeşil alan miktarları standartlara uygunluk bakımından değerlendirilerek, önerilerde bulunulmuştur.

Doğan (2019), Ankara kenti Gölbaşı ilçesinde bulunan açık ve yeşil alanlarının yıllara göre değişimi üzerine bir araştırma yapmıştır. Çalışma kapsamında

Gölbaşı ilçesi sınırları içinde bulunan 54 adet mahallede bulunan parkların yönetmelik doğrultusunda yeterliliklerini değerlendirmiştir.

Dikmen (2019), Erzurum kentinde bulunan cadde, kavşak ve açık yeşil alanlarda bulunan meyvesi yenilebilir bitkilerin görsel kalite etkisini değerlendirmiştir. Arazi çalışmalarıyla bitkiler tespit edilerek, bu ağaçların peyzaja kattığı değeri araştırmıştır.

Koç (2019), Giresun kent merkezinde bulunan açık ve yeşil alanları belirlemiştir. Bu çalışma kapsamında 20 mahallede kişi başına düşen açık ve yeşil alanlar yetersiz bulunmuş, atıl durumdaki yeşil alanların değerlendirilmesi konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Bakırcı (2019), tarafından çalışma alanı olarak İstanbul kenti sınırları içerisinde bulunan Topkapı Şehir Parkı seçilmiştir. Çalışmada elde edilen bilgilere dayanarak Topkapı Şehir Parkının görsel peyzaj kalitesi ortaya konulmuştur.

Bilen (2019), tarafından yapılan çalışma kapsamında İstanbul kenti Beyoğlu ilçesi sınırları içerisindeki 45 mahalle kentsel açık yeşil alan imar kanununa göre değerlendirilmiştir.

Türkmen (2019), tarafından Bodrum kenti Şevket Sabancı Parkı çalışma alanı olarak belirlenerek parkta bulunan donatı elemanlarının peyzaj tasarım kriterlerine uygunluğu araştırılmıştır.

Ayhan (2019)'ın yaptığı çalışmada Giresun kentinde bulunan parklarda kullanıcıların istek ve memnuniyetleri değerlendirilmiştir.

Aleş (2019), İzmir kenti Bornova ilçesindeki üç kentsel yeşil alanın işlevsel niteliklerini ortaya koymak ve 7 temel çevresel performans değerlendirme ölçütünü belirlemiştir.

Nas (2019), Kırşehir kent merkezinde bulunan ve açık ve yeşil alanları değerlendirmiştir. Kent merkezinin kamusal açık ve yeşil alanlarının yeterliliği ve geliştirme olanakları araştırılmış, kent merkezinin kamusal açık ve yeşil alanlarının genel durumu elde edilen veriler doğrultusunda irdelenmiştir.

Erdoğan (2019), İstanbul kenti Beşiktaş ilçesi sınırları içerisinde bulunan Yahya Kemal parkı alanının geçmişten günümüze değin değişimini değerlendirmiştir. Çalışmada parkın konumu ve çevreyle ilişkisi, ardından parkın

bulunduğu alanın ve çevresinin değişimini incelemiştir. Parkın sorunlarını belirlemek amaçlı kullanıcılara yönelik bir anket çalışması ile değerlendirme yapmıştır. Parkın konumu ve çevreyle ilişkisi, ardından parkın bulunduğu alanın ve çevrenin değişimi gözlemlenmiştir. Kullanıcıların ihtiyaç ve istekleri bu çalışma ile ortaya konulmuştur.

Tarakçı (2019), Trabzon kenti sınırları içerisinde bulunan bazı parklarda kullanılan bitkileri incelemiştir.

Aktaş (2019), Trabzon kenti sınırları içerisinde yer alan Arsin Sahil Dolgu alanı Parkı'nı konu etmiştir. Kullanıcılara yönelik parkın eksikliklerini belirleyici bir anket çalışması yapmıştır ve insanların rahatsızlık duyduğu konular başlıklarla belirtilerek, parkın kullanım oranının nasıl artırılabilceği ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Metin (2019), İstanbul kenti Üsküdar ilçesi sınırları içerisinde bulunan koruların kent parkı olarak kullanılırken yapılan peyzaj tasarımında tarihi dokuya ne derece sahip çıkıldığının değerlendirilmesini yapmıştır.

Beyli (2019), tarafından Ordu kenti Altınordu ilçesi sınırları içerisinde bulunan park alanları yeterlilik, ulaşılabilirlik ve parklarda bulunan donatı elemanlarının TS uygunlukları bakımından incelenmiştir.

Karadeniz (2019), Samsun kent sınırları içerisinde bulunan 6 adet kent parkında peyzaj tasarım kriterlerine göre uygunluk değerlendirmesi yapmıştır. Çalışma kapsamında 600 kullanıcıya anket çalışması yapılmıştır. Bu kapsamda parkların ulaşılabilirlik, güvenlik, estetik ve fonksiyonellik gibi kriterlere uygunlukları kullanıcılar tarafından değerlendirilmiştir.

İmıl (2019), İzmir kenti Karşıyaka ilçesi 80. Yıl Cumhuriyet Parkı ve Uğurmumcu Parkı'nda yürüttüğu çalışma ile yaşlı dostu parklar ve özelliklerini ortaya koymuştur.

Ulu ve ark., (2020), tarafından Burdur kent merkezinde bulunan açık ve yeşil alanları ve mahallelerde bulunan nüfusa göre yeşil alan kullanım imkânları değerlendirilmiştir.

Hüsam (2020), Karabük kentinde bulunan merkez ilçenin 28 mahallesinde örnek park alanlarını belirlemiştir. Gelişmişlik indeksi ile parkların chi square (ki-kare) analizlerini yaparak yeterliliklerini ortaya koymuştur.

Yakınlık (2020), Aydın kent merkezinde bulunan PSD (doğallık, tür çeşitliliği, barınak ve huzurluluk) özellikleri ile uyumlu 7 farklı kentsel açık ve yeşil alan belirleyerek bu alanlarda anket çalışmaları yapmıştır. Algısal duyu karakteristiği; doğallık, kültürel, görünüm, sosyallik, mekan, tür çeşitliliği, barınak, huzurluluk gibi faktörlerle seçilen alanlar değerlendirmenin kapsamına dahil edilmiştir.

Güzel (2020), çalışmasında Ordu kenti kamusal açık yeşil alanlarında bulunan, odunsu bitki taksonlarının tespit edilmesi ve dağılımlarının belirlenmesi, bitki taksonlarının su tüketim ve ekolojik faktörlere toleransının belirlenmesini amaçlamıştır.

Handy (2020), Endonezya'da mevcutta bulunan kentsel açık ve yeşil alanların halkın amaç dışı kullanımı, tarım alanları kullanılırken yapılan tahribatlar, bakımsızlık gibi sebeplerle azaldığını ve yenileme çalışmalarının yetersiz kaldığını vurgulamaktadır.

Venter ve ark., (2020), Güney Afrika sınırları içerisinde bulunan yeşil alanların dağılım faktörlerini incelemiştir.

Hammad (2020), cep parklarının tasarımı için karar destek sistemi olarak parametric tasarım aracı geliştirilmesini çalışma konusu olarak belirlemiştir. ABD'de ortaya çıkan bu tasarım algısı ile mahalle aralarında değerlendirilmesi gereken atıl durumdaki mekanların aktif kullanıma kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu sayede kent içindeki yeşil alan değerinin artırılması planlanmaktadır.

Hagayo (2020), yapmış olduğu çalışma ile fransa'da kentsel yeşillerin geçmişten günümüze gelişimini google haritalar programı üzerinde belirleyerek incelemiştir. Ve sonuç olarak yeşil alan varlığının çevre ve insanlık için önemini vurgulamıştır.

Maaşoğlu (2020), tarafından yapılan çalışmada Kilis kentinde yer alan 10 adet parkta incelemelerde bulunmuştur. Bu parklar kurakçıl peyzaj tasarım ilkeleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Sonuç olarak parklardaki eksiklikler, yanlış uygulamalar belirlenerek önerilerde bulunulmuştur.

Hossein (2020), çalışması ile dünya çapında tanınan Hyde Park, La Villette park, Tac Mahal Anıt-bahçesi, Kozmik bahçesi, Northumberlandia parklarında tasarımcıları etkileyen kültürel değerleri ve simgeleri incelemiştir.

Bouzqayyah (2020), tarafından Ankara'nın Çankaya ilçesinde bulunan 15 oyun parkında bulunan oyun donatıları, zemin türleri ve dinlenme alanları incelenmiştir. Çalışmada ABD kaynaklı ölçütlere uygunluk ele alınmıştır.

Aykurt (2021), tarafından su parklarının kullanımının peyzaj tasarımındaki önemini vurgulanmıştır. Çalışma kapsamında Türkiye genelinde 14 adet su parkını karşılaştırmıştır.

Kaymaz (2021), Van kent merkezinde bulunan dört parkta çalışma yaparak Van depremi sonrası bitkisel tasarım çalışmalarını değerlendirmiştir. Deprem tahribatı ile yenilenen parklarda anket çalışması ile kullanıcıların yenilebilir bitki türlerini parklarda %81 çoğunlukla tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Nacar (2021), Kahramanmaraş kenti Onikişubat ilçe sınırları içerisinde yer alan Kent Konseyi Parkı, Sevgi Engelliler Parkı çalışma alanı olarak belirlemiştir. Bu parkların tasarımında engelli bireylerin kullanımına uygunluk standartları ortaya konulmasını amaçlamıştır. Çalışma kapsamında görme, işitsel, fiziksel engelli bireylere ortak hizmet standartları oluşturulması amaçlanmıştır. Sonuç olarak parkların donatı elemanları ve sert zemin döşemelerinin engelli bireylerin kullanımı için gerekli standartları taşımadığı tespit edilmiştir.

Topaloğlu (2021), Ankara kentinin Çankaya ilçesi sınırları içerisinde bulunan Kurtuluş Parkı ve Hatay'ın Antakya ilçesinde bulunan Atatürk Parkında yapılan çalışma ile 'vandalizmin tetiklenmesine sebep olan mekansal özellikler vardır, bu özellikleri belirli peyzaj tasarım özellikleri ile önlemek mümkündür.' varsayımı ile doğal gözetim ve vandalizm arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Parkların ulaşılabilir olması dolayısıyla kullanıcı çokluğu ile doğal gözetimin sağlanmış olması, park içerisindeki etkinliklerin çeşitli olması kullanıcıların park içerisinde uzun süreli kalmaları, insanların parkı ziyaretini artıracak sanatsal öğeleri bulundurması, parkın temiz ve bakımlı olması vandalizm etkisini azalttığını tespit etmiştir.

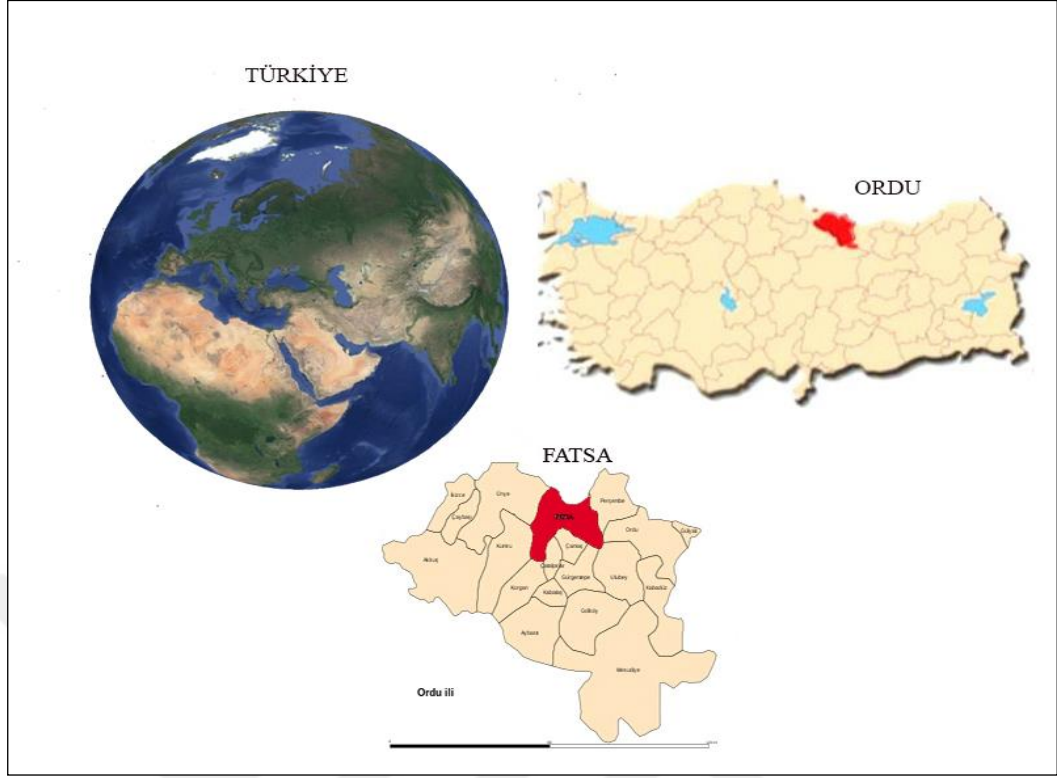
3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

Karadeniz Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Ordu kenti, kuzey yönünde Karadeniz, doğu yönde Giresun, batı yönünde Samsun, güneyinde Tokat ve Sivas illeriyle komşu konumdadır. Ordu kenti büyükşehir statüsünde yer almakta olup 19 ilçeden oluşmaktadır. Yüz ölçümü olarak Türkiye'nin en büyük elliyedinci ilidir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre 19 ilçesi bulunan Ordu'nun 772 mahallesi bulunmaktadır. İl merkezinden doğu yönde gidildikçe Gülyalı, batı yönünde gidildikçe Perşembe, Karadeniz Sahil Yolu'ndan gidildikçe Fatsa ve Ünye ilçelerine ulaşılır (Anonim, 2020).

Çalışma alanı olan Fatsa ilçesi, Ordu kentinin 19 ilçesinden biridir. Fatsa 41 'kuzey paraleli ile 37 – 38' doğu meridyenleri üzerinde yer almaktadır. Doğusunda Perşembe, batısında Ünye, güneyinde Korgan, Çamaş, Çatalpınar ve Kumru ilçeleri kuzeyinde ise Karadeniz yer almaktadır (Anonim, 2020a).

Fatsa ilçesi 89 adet mahalleden oluşmakta olup, toplam nüfusu 123008 kişidir (TÜİK, 2021). Araştırma alanı olan ve kent merkezini oluşturan 13 mahallenin nüfusu ise 89912 kişidir. İlçe merkezinde yer alan 13 mahalledeki 72 adet park araştırmanın materyalini oluşturmaktadır (Şekil 3.1), (Şekil 3.2).

Şekil 3.1 Çalışma Alanı Konumu

Şekil 3.2 Fatsa Merkez Mahalle Sınırları Haritası

3.1.2 Fatsa İlçesinin Doğal Yapısı

- Topoğrafya:

Dağlık ve engebeli bir topoğrafyaya sahip olan Fatsa ilçesinde rakım 10 metreden 550 metreye kadar artmaktadır. Kuzeyinde denize paralel olarak uzanan Canik Dağları sahile inene kadar kaskatlı bir biçimde azalmaktadır. İlçede bulunan Bolaman ve Elekçi dereleri sahil kısmında düz alanlar oluşmuştur. Bu iki akarsunun taşıdığı yoğun materyaller, koyu doldurarak Fatsa Ovasını oluşturmuşlardır. İlçe sınırları içindeki akarsuların vadi yatakları engebeli bir arazi yapısı oluşturmaktadır. Alan kuzey rüzgarlarına açık olmakla beraber doğal liman oluşumu görülmemektedir (Anonim, 2020b).

-Jeolojik Yapı:

İlçenin bir bölümü sahildeki alüvyon üzerinde, diğer yarısı gerideki yamaçta yerleşmiş bulunmaktadır. Fatsa'nın düzlük kısımları ince kum ve killi zeminden oluşmuş olup, yer altı suları alanda bulunmaktadır. Yamaçlarda ise üst tabaka 1.5-2 metreye kadar kil ve nebati örtü, tabanda ise çatlaklı mavi kalkerli yapı bulunmaktadır (Anonim, 2020c).

-Bitki Örtüsü:

Bölgedeki kıyı şeridinin küçük bir bölümünde Akdeniz tipi bitki örtüsü bulunmaktadır. Bu tipe sahip olan bitki örtüsünde *Carpinus* (Gürgen), *Phillyrea* (Akçakesme), *Arbutus andrachne* (Sandal ağacı) gibi tipik Akdeniz ağaçları yer almaktadır (Anonim, 2020d). Fatsa ilçesi asıl olarak yapraklı türlerden oluşan bir orman yapısına sahiptir. Bölgede topografik yapı gereği iğne yapraklı türler, geniş yapraklı türlerle beraber görülmektedir. İlde farklı topografik yapılarla bağlı olarak çeşitli iklim kuşakları bulunmaktadır ve bu da sonuçta hem sayı hem de tür açısından zengin bir flora oluşturmaktadır (Anonim, 2020e).

-Hidrolojik Yapı:

Fatsa ilçesi hidrolojisinde çok sayıda ırmak, dere, yeraltı suları ve göl bulunmaktadır. Ayrıca mevsimsel yağışlarla debisi artan kurumuş dereler de mevcuttur.

-Bolaman Irmağı:

Bolaman Çayı havzası doğudan Melet Irmağı, güneyden Kelkit Çayı, batıdan Elekçi Çayı, kuzeyden Karadeniz ile çevrilidir. Akarsu havzası, Fatsa, Çamaş, Gürgentepe, Korgan, Gölköy, Aybastı, Kabataş, Çatalpınar ilçe sınırlarına yerleşmiştir. Havza genişliği 1339 km², havzanın Kuzey-Güney uzunluğu 55.7 km, Doğu-Batı genişliği ise 37.4 km'dir (Anonim, 2021).

-Elekçi Deresi:

Kumru ilçesinin yaylalarından doğan Elekçi Deresi Kumru'nun ortasından geçip, Güneybatı-Kuzeydoğu istikametinde akarak Fatsa şehir merkezinden Karadeniz'e ulaşmaktadır. Çatılı, Akkancık, Boyacılı, Karacalar, Kırkkızlar, Soğukpınar ve Pınaralan dereleri de Elekçi Deresi ile birleşmekte ve 278.5 km² genişliğinde bir alanın sularını toplamaktadır. Akarsuyun en yoğun aktığı debi Mart ayı, en az aktığı zaman Temmuz ve Ağustos aylarıdır (Anonim, 2021a).

-Gaga Gölü:

Fatsa'nın 10 km güneydoğusunda, Fatsa-Aybastı karayolunun hemen kenarında bulunan Gaga Gölü, Sefaköy sınırları içinde yer almaktadır. Göl, doğal güzelliği dışında birçok bitki ve hayvan türüne de ev sahipliği yapmaktadır. Yüzölçümü 80000000 m² olan Gaga Gölü'nün derinliği 10-15 m arasında değişmektedir. Gölü besleyen büyük bir kaynak bulunmamaktadır. Yağış ve dip kaynakları gölü beslemektedir (Anonim, 2021b).

- Toprak Yapısı:

İklim, topografya ve ana madde farklılıkları sebebi ile arazide farklı büyük toprak grupları bulunmaktadır. Bunlardan alüviyal topraklar üzerindeki vejetasyon iklim özelliklerine bağlıdır. Buldukları iklime uyum sağlayabilen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine imkan sağlayan üretken topraklardır. Toprak, eğimin düşük olduğu yerlerde derin, yüksek olduğu yerlerde ise sığdır. Kahverengi orman toprakları genellikle geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşur. Tarıma uygun olan arazilerin büyük bölümünde fındık yetiştirilmektedir. Daha üst kısımlarda ise orman bitki örtüsü yer almaktadır (Anonim, 2021c).

-İklim:

Fatsa ilçesinde tipik Karadeniz iklimi görülür. Yılın bütün aylarında mevsime uygun olarak yağışlar vardır ve kuraklık etkili değildir. Yağış miktarı yıllık ortalama 1000 mm'dir. En soğuk aylar Ocak-Şubat, en sıcak aylar Temmuz-Ağustos aylarıdır. Yıllık ortalama sıcaklık 13 ile 19 °C'dir. Kar yağışı görülmektedir. Kar örtüsünün yerde kalma süresi sahil kısmında kısa, iç kesimlerde ise daha uzundur. Kar yağışının iç kesimlerde zaman zaman ulaşımı aksattığı görülmektedir (Anonim, 2021d).

3.1.3 Fatsa İlçesi Sosyo –Ekonomik ve Kültürel Özellikleri

-Sosyo-Ekonomik Yapı:

Fatsa'da geleneksel olarak her yıl Mayıs ayının 20'sinde mayıs yedisi olarak tabir edilen bir etkinlik yapılmaktadır. Günümüzde devam eden bu etkinlikte ilçe halkı deniz kenarına gelerek dizlerine kadar suya girmekte ve dilek tutmaktadır. Tutulan dileğin gerçekleşmesi için deniz dalgalarının en az 7 tanesinin kendilerine gelmesini beklemeleri gerekmektedir. 7 dalgadan geçmek olarak tabir edilen bu gelenek günümüzde devam etmektedir.

Fatsa'da yapılan ilk büyük çaplı festival, 1. Çınar Festivali olarak geçmektedir. 21-22 Temmuz 2000 tarihleri arasında düzenlenen festivalde; plaj voleybolu, aşıklar atışması, sünnet şöleni gibi etkinlikler yer almaktadır (Anonim, 2021e).

İlçe ekonomisi tarım ve balıkçılığa dayalıdır. En fazla yetiştirilen ürün fındık, çay ve mısırdır. Sebze ve meyve de yetiştirilen ilçede armut ve elma üretimi tercih edilir. Son yıllarda seracılık, kültür mantarı yetiştiriciliği faaliyetleri artış göstermektedir. Hayvancılıkta en başta balıkçılık gelmektedir. Ayrıca büyük ve küçükbaş hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır (Anonim, 2021f).

-Nüfus:

2020 yılı nüfus verilerine göre Ordu kentinin nüfusu 761400 kişidir. Yüzölçümü 5952 km² olan ilde kilometrekareye 128 kişi düşmektedir. Nüfusun %49.91' ini erkekler, %50.09'unu kadınlar oluşturmaktadır (Anonim, 2021g).

Çalışma alanı olan Fatsa merkez ilçesinin toplam nüfusu 2020 yılı ADNKS sonuçlarına göre 123008 kişidir (Çizelge 3.1). Nüfusun %50.30'unu erkekler,

%49.70'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Erkek nüfusu 61084 kişi, kadın nüfusu ise 61924 kişi'dir (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1 TÜİK Verilerine Göre Son Beş Yıldaki Fatsa İlçesi Nüfus Bilgileri (TÜİK, 2021)

Yıl	Fatsa Nüfusu (Kişi)	Erkek Nüfusu (Kişi)	Kadın Nüfusu (Kişi)
2020	123008	61084	61924
2019	119094	59186	59908
2018	116154	58213	57941
2017	117526	59138	58388
2016	114940	57952	56988

Fatsa kent merkezinde bulunan 19 adet mahallenin toplam nüfusu 149803 olup; 2020 yılı ADNKS'na göre Fatsa merkez mahalle nüfuslarına ait bilgiler (Çizelge 3.2) de verilmiştir.

Çizelge 3.2 TÜİK Verilerine Göre Fatsa Kent Merkezi Mahalleleri Nüfus Bilgileri (TÜİK, 2021)

Mahalle adı	Nüfusu Sayısı (kişi)
Ayazlı	6607
Dolunay	10201
Dumlupınar	7547
Evkaf	15851
Fatih	7076
Hamlık	180
Konakbaşı	323
Kurtuluş	15762
M.Kemalpaşa	8805
Meşebükü	1257
Sakarya	8163
Şerefiye	7587
Taşlıca	553
Toplam	89912

-Gaga Gölü:

Fatsa İlçesi'nin 10 km, güney doğusunda ve Örencik köyünün sınırları içinde bulunan Gaga Gölü 15000 m² lik bir alana sahiptir. Göl çevresinde yeşil bitki örtüsü ve ormanlık alanlar mevcuttur. Göl içerisinde bir kilise olduğu düşünülmekte ve su altı dalışları ile tespit çalışmaları yapılmaktadır. Ancak henüz kesin bir kalıntı bulunamamıştır. Göl çevresine kara yolu ile kolaylıkla ulaşım yapılabilmektedir. Gaga Gölü ve çevresi 1. ve 3. Derece sit alanı olarak tanımlanmıştır (Anonim, 2021i), (Şekil 3.4).

Şekil 3.4 Gaga Gölü (Anonim, 2021)

-Göreği Manastırı:

Evkaf mahallesi sınırları içerisinde bulunan bu manastırda Pond Devleti zamanından kalma şato, kale, kilise, manastır ve yapı kalıntıları bulunmaktadır. Burada büyük bir şehir olduğu anlaşılan kalıntılar içerisinde bulunan gümüş para üzerindeki yazıdan, zamanında burada Hacı Şevda adında bir derebeyinin hüküm sürerek adına para bastırıldığı anlaşılmaktadır (Anonim, 2021j).

-Hazinedaroğlu Konağı:

Fatsa İlçesi Bolaman mevkesinde sıralı bir şekilde inşa edilmiş bir kaledir. Gözetleme ve karakol olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır (iç ve dış kale). Kalenin batı ucunda iç kale bulunmakta ve kesme taş duvarlardan oluşmaktadır. İçerisinde bazilika ve planlı küçük bir şapel bulunmaktadır. İç kale üzerine 18. yüzyılda ahşap bir konak inşa edilmiştir. Konak Kademoğlu Konağı olarak bilinmektedir. Bu ev, iç kale üzerine çift cumbalı olarak yapılmıştır. Bölgenin sivil mimarlık örneğini temsil etmektedir. 2009 yılından itibaren Geleneksel El Sanatları ve Yöresel Yemekler Lokantası olarak hizmet vermeye başlamıştır (Anonim, 2021 k), (Şekil 3.5).

Şekil 3.5 Hazinedaroğlu Konağı

3.2 Yöntem

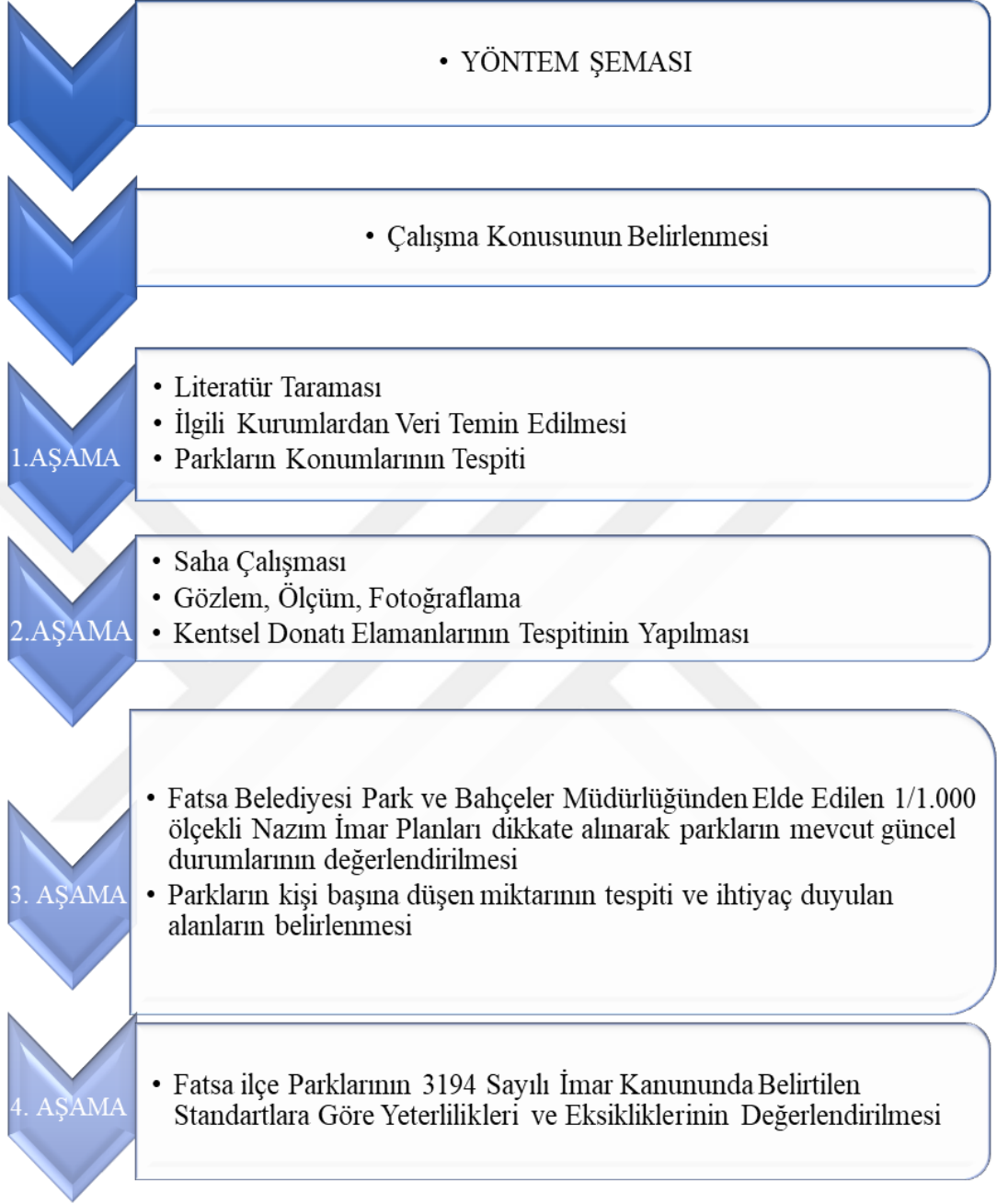
Ordu kenti, Fatsa ilçesinde bulunan 13 mahallenin 9'unda bulunan (Hamlık Mahallesi, Meşebükü Mahallesi, Konakbaşı Mahallesi, Taşlıca Mahallesi'nde tarım ve sanayi bölgesi yerleşimi yoğunlaştığı için mahalle parkı bulunmamaktadır) park alanlarını konu eden çalışmanın yöntemi dört aşamadan oluşmaktadır.

İlk olarak araştırma konusu belirlenerek, Ordu kenti Fatsa ilçe merkezindeki 13 merkez mahallenin park alanları tespit edilmiştir. İlgili kurumlardan veriler elde edilmiş, daha sonrasında park alanlarının mevcut durumları ile imar planı karşılaştırılmıştır.

İkinci aşamada yürütülen saha çalışmasında parklarda gözlem ve ölçüm yapılmış, mevcut durumun fotoğrafları çekilmiş ve kentsel donatı elemanlarının tespiti yapılmıştır.

Üçüncü aşamada Fatsa Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünden elde edilen 1/1000 ölçekli Nazım İmar Planları dikkate alınarak parkların hali hazırdaki durumları değerlendirilmiştir. Parkların kişi başına düşen miktarları tespit edilerek, ihtiyaç duyulan park alanları belirlenmiştir.

Araştırmanın son kısmında ise, Fatsa ilçesi parklarının yeterlilikleri ve eksiklikleri, 1985 Tarihli 3194 Sayılı İmar Kanunu ve 02.09.1999 Yılı 23803 Sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan "İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik"te belirlenen; çocuk oyun alanları 1.5 m²/kişi, mahalle parkları 2 m²/kişi, kent parkları 3.5 m²/kişi, spor alanları 3 m²/kişi standartları esas alınmış, parkların büyüklükleri ile kişi başına düşen park alanı oranı mahalle ölçeğinde tespit edilmiştir. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliğine göre kişi başına düşmesi gereken çocuk oyun alanı ve parklarının miktarının toplam olarak 3.5 m²/kişi olmasını gerektiren ölçüye göre ihtiyaç duyulan alan belirlenmiştir.

Şekil 3.6 Yöntem Şeması

4.ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma alanı olan Ordu kenti, Fatsa ilçesi merkezinde bulunan 13 mahallenin çocuk oyun alanı dahil, park alanları araştırmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu çalışma ile ilçede bulunan sahil parkı, kent parkı ve mahalle parkları incelenmiştir.

4.1 Fatsa İlçesi Parklarının Mevcut Durumu

Fatsa kent merkezinde bulunan mahallelerde çocuk oyun alanları genel olarak mahalle parkları içerisinde, kıyı parklarında ve site bahçelerinde yer almaktadır. Fatsa ilçe merkezinde bulunan 13 mahallede nüfusun yoğunlaştığı yerlerde çocuk oyun alanları sayısı da artmaktadır. Çocuk oyun alanları mahalle parkları içerisinde yer aldığı için mahalle parkları ile birlikte hesaplanmıŐtır. İlçe genelinde Ayazlı Mahallesinde 9, Dolunay Mahallesi 19, Dumlupınar Mahallesi 2, Evkaf Mahallesi 14, Fatih Mahallesi 4, Kurtuluş Mahallesi 11, Mustafa Kemal Paşa Mahallesi 7, Sakarya Mahallesi 3, Şerefiye Mahallesi 3 adet çocuk oyun alanına sahip mahalle parkı bulunmaktadır. Ayrıca Hamlık Mahallesi, Meşebükü Mahallesi, Konakbaşı Mahallesi ve Taşlıca Mahallelerinde ise mahalle parkı bulunmamaktadır.

4.1.1 Ayazlı Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Ayazlı Mahallesi 5511 km²lik alanı ile Fatsa ilçesinin ikinci büyük mahallesi olma özelliğine sahiptir. 2020 TÜİK verilerine göre; mahallede 6607 kişi ikamet etmektedir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1 Ayazlı Mahallesi Sınırları

Ayazlı Mahallesi sınırları içerisinde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 9 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 16632 m² dir. Kişi başına düşen park alanı miktarı ise 2.5 m² dir. Türkiye standartlarına göre 3.5 m²/kişi olan park alanı miktarına ulaşabilmek için 6491 m² lik park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 Ayazlı Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

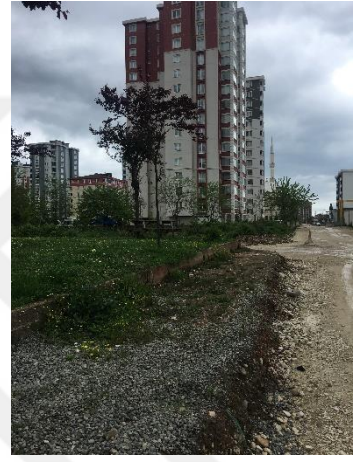
Parkın Adı	Genel Alan (m ²)		
Kandır Sokak Parkı (KSP 1)	357		
Kandır Sokak Parkı (KSP 2)	304		
Necip Fazıl Sokak Parkı (NFSP)	2577		
Palaz Sokak Parkı (PSP)	3420		
Uçar Sokak Parkı (USP)	1248		
Bereket Sokak Parkı (BSP)	1666		
Şehit Ergün Sokak Parkı (ŞESP)	1090		
Furkan Sokak Parkı (FSP)	550		
Kuzey Sokak Parkı (K.S.P)	5421		
Toplam Park Alanı	Nüfus	Kişi Başına Düşen Alan	İhtiyaç Duyulan Alan
16633	6607	2.5	6491

Ayazlı Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi (Çizelge 4.2)'de verilmiştir.

Çizelge 4.2 Ayazlı Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

İSİM	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi (Adet)	Zemin Durumu(m ²)	
						Sert Zemin	Yeşil Alan
K.S.P.1	1	-	-	-	-	-	357
K.S.P.2	2	1	1	1	-	30	362
N.F.K.P	13	5	1	1	-	150	2427
P.S.P	7	4	2	1	-	200	3220
U.S.P.	-	2	1	1	-	48	1200
B.S.P.	7	2	-	2	-	100	1566
Ş.E.S.P	-	-	2	1	-	90	1000
F.S.P	2	-	-	-	-	15	535
K.S.P.	7	-	-	-	-	200	5221

Ayazlı Mahallesi sınırları içerisinde bulunan Palaz Sokak Parkı bitkilendirmesi, estetik ve fonksiyonel olarak yeterli durumdadır. Parkın çoğunluğunu yeşil alanlar oluşturmaktadır, sert zeminlerde çim taşı kullanılmıştır. 7 adet oturma birimi bulunan parkta 1 adet aydınlatma elemanı kullanılmıştır. Aydınlatma elemanlarının eksikliği gece kullanımını kısıtlamaktadır (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 Palaz Sokak Parkı

Ayazlı Mahallesi sınırları içerisinde bulunan Bereket Sokak Parkı'nın zemini toprak olup üzerinde bir oyun ekipmanı bulunmaktadır (Şekil 4.3).

Şekil 4.3 Bereket Sokak parkı

Kuzey Sokak Parkı'nda ise toprak zemin üzerine kaydıraklı oyun ekipmanı kullanılmıştır. Yeterli sayıda oturma birimi ve bitkilendirme bulunmaktadır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 Kuzey Sokak Parkı

4.1.2 Dolunay Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Dolunay Mahallesi alanı 4384 km²dir. 2020 TÜİK verilerine göre; 10201 kişilik nüfusa sahip Dolunay Mahallesi, Fatsa'nın en kalabalık üçüncü mahallesidir (Şekil 4.5).

Şekil 4.5 Dolunay Mahallesi Sınırları

Dolunay Mahallesi sınırları içerisinde, çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 19 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 30105 m²dir. Kişi başına düşen park alanı 2.9 m²dir. Türkiye standartlarına göre 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 5598 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3 Dolunay Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı(m ²)		
Sanayi Sokak Parkı (S.S.P.)	3603		
Şehrazat Sokak Parkı (Ş.S.P.)	2421		
Özgüenkent Geri Dönüşüm Parkı (Ö.G.D. P.)	1900		
Mevlana Parkı (M.P)	1194		
Durukent Sokak Parkı (D.S.P.)	2657		
Durukent Sokak Parkı 2 (D.S.P.2)	3389		
Özgüenkent Parkı 2 (Ö.P)	2209		
Nezihkent Sokak Parkı (N.S.P)	518		
Kutlukent Sokak Parkı (K.S.P)	695		
Mavievler Sokak Parkı (M.S. P.)	1169		
Eren Sokak Parkı (E.S.P.)	722		
Kolej Sokak Parkı (K.S.P.)	1638		
Kılıçarslan Sokak Parkı (K.S.P)	2228		
Ayışığı Sokak Parkı (A.S.P)	400		
Martıkent Site Parkı (M.S.P)	310		
Huzurkent Sokak Parkı (H.S.P)	1010		
Bade Sokak Parkı (B.S.P.)	521		
Fazıl Sokak Parkı (F.S.P)	1496		
Çerkez Sokak Parkı (Ç.S.P.)	2025		
Toplam Park Alanı	Nüfus (Kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
30105	10201	2.9	5598

Dolunay Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi (Çizelge 4.4)'de belirtilmiştir.

Çizelge 4.4 Dolunay Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi	Zemin Durumu (m ²) Sert Zemin	Yeşil Alan
S.S.P.	4	-	1	-	-	603	3000
Ş.S.P.	6	2	2	6	-	1000	1421
Ö.G.D	7	1	-	2	-	-	1900
D.S.P.	4	3	-	-	-	-	-
D.S.P.2	7	1	1	-	-	-	2657
Ö.P.	4	1	-	-	-	300	3089
N.S.P.	8	1	1	2	-	20	2189
K.S.P	1	-	-	-	-	-	518
M.S.P.	3	-	-	-	-	-	695
E.S.P.	9	3	2	22	2	240	929
K.S.P.	5	3	1	-	-	22	700
K.S.P.	7	1	1	1	-	-	1638
A.S.P.	-	-	-	-	-	-	2228
M.S.P.	5	-	1	-	-	-	400
H.S.P.	4	-	-	2	-	-	310
B.S.P	20	-	-	20	1	-	-
F.S.P.	7	5	2	2	-	300	221
Ç.S.P.	2	1	2	2	-	30	1466

Tamamı yeşil alan olan Geri Dönüşüm Parkı, kullanılmış araç lastiklerinden yapılmış oyun ekipmanlarından oluşmaktadır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 Geri Dönüşüm Parkı

Nezihkent Sokak Parkı, çim ve toprak zeminden oluşmaktadır. Toprak zemin üzerine oyun ekipmanları ve oturma birimleri yerleştirilmiştir. Park alanında döşeme malzemelerinden yürüyüş yolları ve sert zeminler yapılması gerekmektedir (Şekil 4.7).

Şekil 4.7 Nezhkent Sokak Parkı

Özgünkent Parkı'nda çim zemin üzerine oturma birimleri ve çocuk oyun ekipmanları kullanılmıştır (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 Özgünkent Sokak Parkı

Sanayi Sokak Parkında toprak zemin üzerinde çocuk oyun ekipmanları ve 3 adet oturma birimi bulunmaktadır (Şekil 4.9).

Şekil 4.9 Sanayi Sokak Parkı

Şehrazat Sokak Parkında yeterli miktarda sert zemin ve yeşil alan bulunmaktadır. Yürüyüş yolunda kilitli parke taşı ve oyun alanında kauçuk kaplama kullanılmıştır (Şekil 4.10).

Şekil 4.10 Şehrazat Sokak Parkı

4.1.3 Dumlupınar Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Dumlupınar Mahallesi alanı 0.316 km²'dir. 2020 TÜİK verilerine göre 7547 kişiden oluşan bir nüfusa sahiptir (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 Dumlupınar Mahallesi Sınırları

Dumlupınar Mahallesi'nde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 2 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 2200 m²'dir. Kişi başına düşen park alanı miktarı 3.41 m²'dir. Dolayısıyla 3.5 m²/kişi park alanına ulaşabilmek için 674 m² daha alana ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5 Dumlupınar Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı (m ²)		
Sevgi Caddesi Parkı (S.C.P.)	740		
Dumlupınar Sahil Parkı (D.S.P)	25000		
Toplam Park Alanı (m²)	Nüfus (Kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
25740	7547	3.41	674

Dumlupınar Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.6).

Çizelge 4.6 Dumlupınar Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi (Adet)	Zemin Durumu (m ²) Sert Zemin	Yeşil Alan
S.C.P	3	2	-	-	-	30	710
D.S.P					1	11000	14500

Dumlupınar Sahil Parkı; yürüyüş yolu, bisiklet yolu, spor alanları ve oturma birimlerinden oluşmuştur (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 Dumlupınar Sahil Parkı

4.1.4 Evkaf Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Evkaf Mahallesi alanı 4104 km² dir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre, nüfusu 15851 kişiden oluşmaktadır (Şekil 4.13).

Şekil 4.13 Evkaf Mahallesi Sınırları Sınırları

Fatsa'nın nüfus olarak en yoğun mahallesi olma özelliği taşıyan Evkaf Mahallesi'nde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 14 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 16698 m²dir. Kişi başına düşen park alanı miktarı 1.10 m² dir. Türkiye standartlarına göre 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 36092 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7 Evkaf Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı (m ²)		
Kadife Sokak Parkı (K.S.P.)	930		
Canlı Sokak Parkı (C.S.P.)	2860		
Burcu Kent Sokak Parkı (B.S.P.)	657		
Hastane Caddesi Parkı (H.C.P.)	3500		
Saka Sokak Parkı (S.S.P.)	529		
Liman Sokak Parkı (L.S.P.)	340		
Pelit Sokak Parkı (P.S.P.)	738		
Sarp Sokak Parkı (S.S.P.)	2444		
Uluabatlı Hasan Sokak Parkı (U.H.S.P.)	525		
Kırlangıç Sokak Parkı (K.S.P.)	935		
Palamut Sokak Parkı (P.S.P.)	691		
Demet Sokak Parkı (D.S.P.)	340		
Aslan Aydınlık Caddesi Parkı 1 (A.A.C.P.)	600		
Aslan Aydınlık Caddesi Parkı 2 (A.A.C.P 2)	1609		
Toplam Park Alanı(m²)	Nüfus (Kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
16698	15083	1.10	36092

Evkaf Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8 Evkaf Mahallesi Parklarının Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri	Çöp Kutuları	Üst Örtü	Aydınlatma	Su Ögesi	Zemin Durumu (m ²)	
	(Adet)	(Adet)	(Adet)	(Adet)	(Adet)	Sert Zemin	Yeşil Alan
K.S.P.	4	6	1	1	-	-	2860
C.S.P.	-	-	-	-	-	57	600
B.S.P.	5	2	-	-	-	-	930
H.C.P.	2	2	-	-	-	-	529
S.S.P.	5	2	-	1	-	40	300
L.S.P.	-	1	-	1	-	-	738
P.S.P.	-	-	-	-	-	-	2444
S.S.P.	4	-	1	-	-	-	525
U.H.S.P.	-	2	1	-	-	35	900
K.S.P.	4	-	-	-	-	-	691
P.S.P.	1	1	-	2	-	-	340
D.S.P.	3	2	-	3	-	-	1609
A.A.C.P.1	1	-	-	1	-	-	600
A.A.C.P.2	45	12	10	20	-	-	-

Kadife Sokak Parkı, Sarp Sokak Parkı ve Uluabatlı Hasan Sokak parklarında toprak zemin üzerine çocuk oyun ekipmanları kurulmuştur. Parklar bakımsız ve oyun ekipmanları eski durumdadır (Şekil 4.14), (Şekil 4.15), (Şekil 4.16).

Şekil 4.14 Kadife Sokak Parkı

Şekil 4.15 Sarp Sokak Parkı

Şekil 4.16 Ulubatlı Hasan Sokak Parkı

Demet Sokak Parkı toprak zeminden oluşmaktadır, çocuk oyun ekipmanı olmayan bu alanda ağaçlandırma yapılarak 1 adet oturma birimi kullanılmıştır (Şekil 4.17)

Şekil 4.17 Demet Sokak Parkı

Arslan Aydınlık Caddesi Parkında toprak zemin üzerine çocuk oyun ekipmanı ve oturma birimleri kullanılmıştır. Parkta sert zemin döşemesi ve oturma birimleri sayısı eksik kalmıştır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 Aslan Aydınlık Caddesi Parkı

Liman Sokak Parkı, mahalle genelinde bulunan diğer parklara göre daha iyi durumdadır. Yeşil alana sahip parkta, kauçuk zemin üzerine çocuk oyun ekipmanları yapılmıştır. Bitkilendirme gölgeleme etkisi yapacak şekilde yeterli seviyededir (Şekil 4.19).

Şekil 4.19 Liman Sokak Parkı

4.1.5 Fatih Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Fatih Mahallesi'nin alanı 2609 km² dir (Şekil 4.20). 2020 yılı TÜİK verilerine göre mahalle nüfusu 7076 kişidir.

Şekil 4.20 Fatih Mahallesi Sınırları

Fatih Mahallesinde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 4 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 3632 m² dir. Kişi başına düşen park alanı miktarı ise 0.51 m² dir. Türkiye standartlarına göre 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 21134 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9 Fatih Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alan (m ²)
Bariş Sokak Parkı (B.S.P)	960
Yamaç Sokak Parkı (Y.S.P.)	872
Ziya Paşa Caddesi Parkı (Z.P.C.P.)	300
Filiz Sokak Parkı (F.S.P.)	1.500
Toplam Park Alanı (m²)	3632
Nüfus (Kişi)	7076
Kişi Başına Düşen Alan (m²)	0.51
İhtiyaç Duyulan Alan (m²)	21134

Fatih Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.10).

Çizelge 4.10 Fatih Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Öğesi (Adet)	Zemin Durumu (m ²)	Yeşil Alan
						Sert Zemin	
B.S.P	5	-	1	-	-	5	955
Y.S.P	2	1	-	-	-	5	867
Z.C.P	1	1	1	-	-	140	160
F.S.P	5	2	1	2	-	250	1250

Ziya Paşa Caddesi Parkı zemininde kilitli parke taşı kullanılmıştır. Oyun ekipmanlarının kurulu olduğu zemin toprak olarak bırakılmıştır (Şekil 4.21).

Şekil 4.21 Ziya Paşa Caddesi Parkı

Filiz Sokak Parkı zemini yeşil alanlardan oluşmaktadır. Sert zemin olarak çim taşı kullanılmıştır. Oturma birimleri yeterli sayıdadır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 Filiz Sokak Parkı

4.1.6 Hamlık Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Hamlık Mahallesi alanı 1302 km² dir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre; mahalle nüfusu 180 kişidir (Şekil 4.23).

Şekil 4.23 Hamlık Mahallesi Sınırları

Mahallede park alanı bulunmamaktadır, 3.5 m²/kişi park alanı standardına ulaşabilmek için 630 m² daha park alanına ihtiyacı bulunmaktadır (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11 Hamlık Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı

Genel Alanı (m ²)	Toplam Park Alanı (m ²)	Nüfus (kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m ²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m ²)
1302	-	180	-	630

4.1.7 Kurtuluş Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Kurtuluş Mahallesi alanı 2655 km² dir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre; mahallenin güncel nüfusu 15762 kişi ile Fatsa ilçesinin ikinci yoğun nüfuslu mahallesi olma özelliği taşımaktadır (Şekil 4.24).

Şekil 4.24 Kurtuluş Mahallesi Sınırları

Kurtuluş Mahallesi'nde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 11 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 13626 m² dir, kişi başına düşen park alanı miktarı ise 0.86 m²dir, 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 41541 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.12).

Çizelge 4.12 Kurtuluş Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı(m ²)		
Organize Sanayi Caddesi Parkı (O.S.C.P.)	1285		
Cumhur Sokak Parkı (C.S.P.)	248		
Nazar Sokak Parkı (N.S.P.)	1610		
Çelik Sokak Parkı (Ç.S.P.)	635		
Kurtuluş Parkı (K.P.)	970		
Taşlı Sokak Parkı (T.S.P.)	750		
Fiskobirlik Sokak Parkı (F.S.P.)	1400		
Palmiye Sokak Parkı (P.S.P.)	947		
Kıvılcım Sokak Parkı (K.S.P.)	4862		
Mesudiye Sokak Parkı (M.S.P.)	479		
Mazi Sokak Parkı (M.S.P.)	440		
Toplam Park Alanı (m²)	13626	Nüfus (kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)
		15762	İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
			0.86
			41541

Kurtuluş Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13 Kurtuluş Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi (Adet)	Zemin Durumu (m ²)	
						Sert Zemin	Yeşil Alan
O.S.C.P	7	-	1	-	-	10	1275
C.S.P.	1	-	-	-	-	-	248
N.S.P	-	-	-	-	-	-	1610
Ç.S.P	5	1	-	1	-	-	635
K.P.	6	3	1	1	1	620	350
T.S.P.	2	-	-	2	-	-	750
F.S.P.	5	2	-	1	-	250	229
P.S.P.	-	1	1	1	-	75	1325
K.S.P.	4	3	-	2	-	250	697
M.S.P	4	2	-	1	-	-	4862

Çelik Sokak Parkı'nda toprak zemin üzerine çocuk oyun ekipmanları yapılmıştır. Parkta 5 adet oturma birimi bulunmaktadır (Şekil 4.25).

Şekil 4.25 Çelik Sokak Parkı

Kurtuluş Sokak Parkı, mahalle genelindeki diğer parklara oranla daha bakımlı, temiz ve düzenli durumdadır. Baskı beton ve kilitli parke taşından yapılmış sert zemin ve yeşil alanlara sahiptir (Şekil 4.26).

Şekil 4.26 Kurtuluş Sokak Parkı

Mesudiye Sokak Parkı'nda, yeşil alan ve sert zemin üzerine çocuk oyun ekipmanları yapılmıştır (Şekil 4.27).

Şekil 4.27 Mesudiye Sokak Parkı

4.1.8 Konakbaşı Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Konakbaşı Mahallesi 323 kişilik nüfusa ve 1703 km² alana sahiptir (Şekil 4.28).

Şekil 4.28 Konakbaşı Mahallesi Sınırları

Genel olarak sanayi alanları bulunan Konakbaşı Mahallesi'nde park bulunmamaktadır (Çizelge 4.14) ve 3.5 m²/kişi olan alana ulaşabilmesi için 1130 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır.

Çizelge 4.14 Konakbaşı Mahallesi'nde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Genel Alanı (m ²)	Toplam Park Alanı (m ²)	Nüfus (kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m ²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m ²)
1703	-	323	-	1130

4.1.9 Meşebükü Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Meşebükü Mahallesi alan büyüklüğü 7559 km² ile Fatsa'nın en büyük merkez mahallesidir. Mahalle 2020 yılı verilerine göre toplam 1257 kişilik nüfusa sahiptir (Şekil 4.29).

Şekil 4.29 Meşebükü Mahallesi Sınırları

Meşebükü mahallesi yerleşim alanlarından uzakta kırsal bir bölge konumundadır. Mahallede park bulunmamaktadır ve 3.5 m²/kişi olan standartlara ulaşabilmek için 4399 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15 Meşebükü Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Genel Alanı (m ²)	Toplam Park Alanı (m ²)	Nüfus (kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m ²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m ²)
7559	-	1257	-	4399

4.1.10 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Mustafa Kemal Paşa Mahallesi 0.837 km² alana sahiptir. 2020 yılı TÜİK verilerine göre mahalle 8805 kişilik nüfusa sahiptir. Denize kıyısı olan mahalle sınırları içerisinde kıyı parkı da bulunmaktadır (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Sınırları

Mustafa Kemal Paşa Mahallesi'nde 7 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 18851 m² dir. Kişi başına düşen park alanı miktarı 2.1 m² dir, 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 11966 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.16).

Çizelge 4.16 Mustafa Kemal Paşa Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı (m ²)		
Süleyman İnkur Caddesi Parkı (S.İ.C.P.)	746		
Elekçi Parkı (E.P.)	7781		
Orta Büyük Cami Bahçesi (O.B.C.B.)	485		
Onur Sokak (O.S.)	205		
Kuyu Sokak (K.S.)	450		
Sahil Parkı (S.P.)	7336		
Doğu Sokak Parkı (D.S.P.)	1848		
Toplam Park Alanı (m²)	18851	Nüfus (Kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)
		8805	2.1
			İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
			11966

Mustafa Kemal Paşa Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda belirtilmiştir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17 Mustafa Kemal Paşa Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Öğesi (Adet)	Zemin Durumu (m ²)	
						Sert Zemin	Yeşil Alan
S.İ.C.P.	7	5	3	6	-	346	400
E.P.	13	18	20	35	-	7000	781
O.B.C.B.	17	2	1	24	2	350	135
O.S.	-	2	-	2	-	100	105
K.S.	2	-	-	-	-	150	300
S.P.	30	15	10	30	4	7000	336
D.S.P.	-	-	3	-	-	448	1400

Mustafa Kemal Paşa sahil parkının sert zemin döşemeleri kilitli parke taşı ve baskı beton olarak yapılmıştır. Yol boyu bisiklet ve yaya yolu düzenlemesi yer almaktadır. Süs havuzları ve çeşme gibi su öğelerine yer verilmiştir. Park içerisinde kör nokta oluşturmayacak ve gece kullanımını kısıtlamayacak yeterlilikte aydınlatma mevcuttur. Bitkilendirme, estetik görünüm ve gölge etkisi sağlayacak seviyede yeterlidir (Şekil 4.31).

Şekil 4.31 Sahil Parkı

Elekçi Parkı, sert zeminlerinde parke taşı ile baskı beton, oyun ekipmanları, alt kısımlarında ise kauçuk döşeme kullanılmıştır. Park alanında donatı elemanı olarak çocuk oyun ekipmanları, jimnastik aletleri ve oturma birimleri bulunmaktadır (Şekil 4.32).

Şekil 4.32 Elekçi Deresi Parkı

Süleyman İnkur Caddesi Parkı, sert zeminlerde kilitli parke taşı kullanılmıştır. Yeşil alanları bakımlı, bitkisel düzenlemesi özellikle yaz aylarında gölge etkisi yapacak kadar yeterli durumdadır. Park içerisinde çocuk oyun ekipmanları ve kamelya

kullanılmıştır. Aydınlatma elemanları kör nokta oluşturmayacak şekilde yeterli durumdadır (Şekil 4.33).

Şekil 4.33 Süleyman İnkur Caddesi Parkı

Orta Büyük Cami Bahçesi, tasarımı yeni yapılan park alanı zemininde renkli taşlar kullanılmıştır (Şekil 4.34).

Şekil 4.34 Orta Büyük Cami Bahçesi

4.1.11 Sakarya Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Sakarya Mahallesi alanı 0.3 km² dir (Şekil 4.35). 2020 yılı güncel TÜİK verilerine göre mahalle nüfusu 8163 kişidir (TÜİK, 2021).

Şekil 4.35 Sakarya Mahallesi Sınırları

Sakarya Mahallesi'nde çocuk oyun alanları dahil olmak üzere 3 adet park bulunmaktadır. Toplam park alanı 5727 m² dir. Kişi başına düşen mahalle park alanı miktarı 0.70 m² dir ve 3.5 m²/kişi olan park alanı standartlarına ulaşabilmek için 22843 m² alana daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.18).

Çizelge 4.18 Sakarya Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

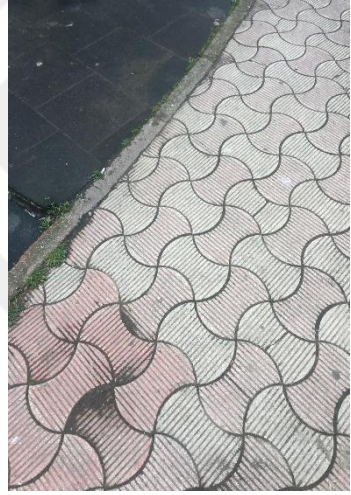
Parkın Adı	Genel Alanı (m ²)		
Yeni Kumru Caddesi Parkı (Y.K.C.P.)	2600		
İnönü Caddesi Parkı (İ.C.P.)	1150		
Zafer Parkı (Z.P.)	1977		
Toplam Park Alanı (m²)	5727	Nüfus (Kişi)	8163
		Kişi Başına Düşen Alan (m²)	0.70
		İhtiyaç Duyulan Alan (m²)	22843

Sakarya Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19 Sakarya Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi (Adet)	Zemin Durumu(m ²)	
						Sert Zemin	Yeşil Alan
Y.K.C. P	15	5	3	1	1	1600	1000
İ.C.P.	1	2	1	1	-	900	250
Z.P.	26	2	3	6	-	1000	977

Zafer Parkı'nda, sert zeminlerde kilitli parke taşı ve çocuk oyun ekipmanları altına kauçuk döşeme yapılmıştır. Yoğun olarak kullanılan park alanında çim alanlar bakımsız kalmıştır. Alanda kör nokta oluşmasını engelleyecek sayıda aydınlatma birimi kullanılmıştır (Şekil 4.36).

Şekil 4.36 Zafer Parkı

Yeni Kumru Caddesi Parkı'nda, sert zeminlerde kilitli parke taşı uygulanmıştır. Taş duvar üzerinde ahşap kaplama oturma birimleri, kamelyalar ve çocuk oyun ekipmanları parkın mimari ve donatı elemanlarını oluşturmaktadır (Şekil 4.37).

Şekil 4.37 Yeni Kumru Caddesi Parkı

İnönü Caddesi Parkı, sert zeminlerinde kilitli parke taşı kullanılmıştır. Park içerisinde çocuk oyun ekipmanları, kamelya ve bir basketbol sahası bulunmaktadır. Bitkisel tasarımda gölge oluşturacak ağaçlar kullanılmıştır (Şekil 4.38).

Şekil 4.38 İnönü Caddesi Parkı

4.1.12 Şerefiye Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Şerefiye Mahallesi alanı 0.833 km²'dir (Şekil 4.39). 2020 yılı güncel TÜİK verilerine göre 7587 kişilik nüfusa sahiptir.

Şekil 4.39 Şerefiye Mahallesi Sınırları

Şerefiye Mahallesinde, toplam alanı 2735 m² olan 3 adet park mevcuttur. Mahallede kişi başına düşen park alanı 0.36 m² olup 3.5 m²/kişi olan standardın çok altında kalmıştır. Standartlara ulaşabilmek için; 23820 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.20).

Çizelge 4.20 Şerefiye Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başı Düşen Park Alanı Miktarı

Parkın Adı	Genel Alanı(m ²)		
Muvahhide Sokak Parkı (M.S.P.)	160		
Pazar Caddesi Parkı (P.C.P.)	625		
Hamlik Caddesi Parkı (H.C.P.)	1950		
Toplam Park Alanı (m²)	Nüfus (Kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m²)
2735	7587	0.36	23820

Şerefiye Mahallesi'ne ait güncel mimari ve donatı elemanları listesi aşağıda verilmiştir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21 Şerefiye Mahallesi Parkları Kentsel Donatı ve Mimari Yapı Elemanları

	Oturma Birimleri (Adet)	Çöp Kutuları (Adet)	Üst Örtü (Adet)	Aydınlatma (Adet)	Su Ögesi (Adet)	Zemin Durumu(m ²) Sert Zemin	Yeşil Alan
M.S. P	-	-	-	1	-	-	160
P.C. P	4	1	-	-	-	100	525
H.C. P	1	2	-	3	-	1400	550

Muvahhide Sokak Parkında toprak zemin üzerine çocuk oyun alanı yerleştirilmiştir. Bitkisel düzenleme ve aydınlatma elemanları bulunmamaktadır (Şekil 4.40).

Şekil 4.40 Muvahhide Sokak Parkı

Hamlık Caddesi Parkı, içerisinde bir adet elektrik trafosu bulunmaktadır. Park bakımsız durumdadır. Ayrıca iki sokağı birbirine bağlayan merdivenlerin aydınlatması yetersiz kalmıştır (Şekil 4.41).

Şekil 4.41 Hamlık Caddesi Parkı

4.1.13 Taşlıca Mahallesi Parklarının Mevcut Durumu

Taşlıca Mahallesi alanı 3979 km² dir (Şekil 4.42). 2020 TÜİK verilerine göre; mahallenin nüfusu 553 kişidir.

Şekil 4.42 Taşlıca Mahallesi Sınırları

Taşlıca Mahallesi sınırları içerisinde park bulunmamaktadır. Türkiye standartlarına göre kişi başı 3.5 m²/kişi olan park alanına ulaşabilmek için 1936 m² park alanına daha ihtiyaç duyulmaktadır (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22 Taşlıca Mahallesinde Bulunan Parklar ve Kişi Başına Düşen Park Alanı Miktarı

Genel Alanı (m ²)	Toplam Park Alanı (m ²)	Nüfus (kişi)	Kişi Başına Düşen Alan (m ²)	İhtiyaç Duyulan Alan (m ²)
3979	-	553	-	1936

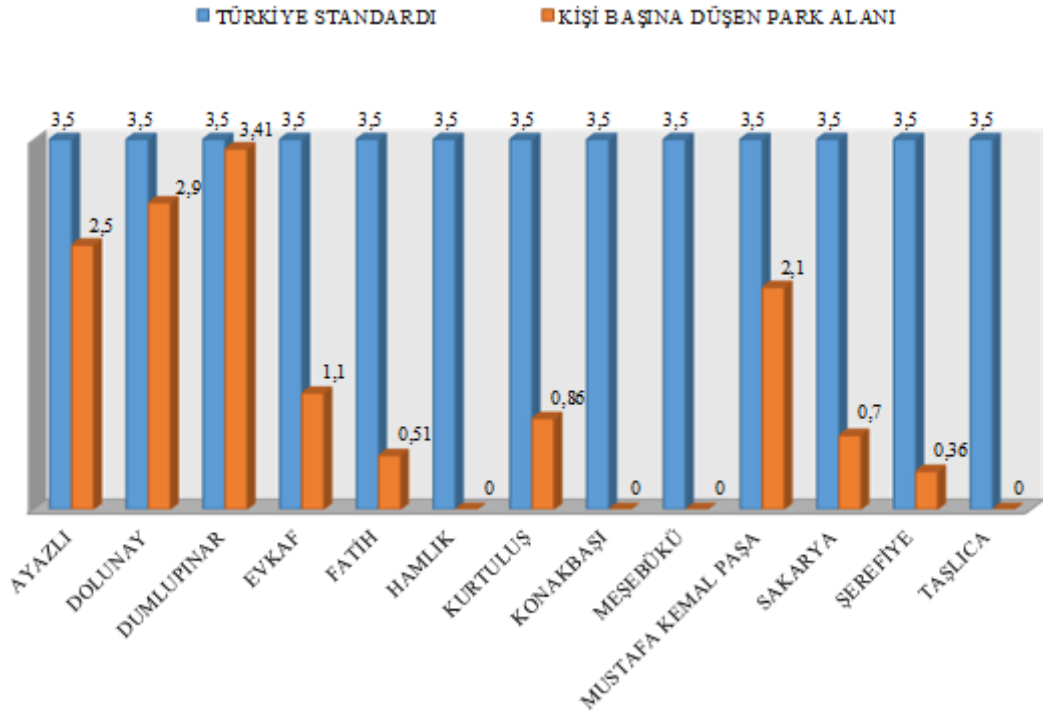
4.2 Mahalle Parkları Açısından Genel Durumun Değerlendirilmesi

Fatsa ilçe merkez mahalleleri genel olarak değerlendirildiğinde çocuk oyun alanları mahalle parkları içerisinde ya da site bahçelerinde yer almaktadır. Kentin 13 merkez mahallesi sınırları içerisinde toplam 72 adet çocuk oyun alanı dahil park mevcuttur. Fatsa ilçe merkezinde kişi başına 1.49 m² park alanı düşmektedir. Fatsa ilçesi bu değer ile kişi başı 3.5 m²/kişi standardının altında kalmıştır. Kentteki park alanları oldukça yetersiz durumdadır (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23 Fatsa Kent Merkezi Kişi Başına Düşen Mahalle Parkı Alanı Miktarları

Mahalle Adı	Nüfus (Kişi)	Park Sayısı (Adet)	Mahalle Parkı Alanı (Ç.O.A. Dahil) (m ²)	Kişi Başına Düşen Mahalle Parkı Alanı (m ²)
AYAZLI	6607	9	16632	2.5
DOLUNAY	10201	19	30105	2.9
DUMLUPINAR	7547	2	25740	3.41
EVKAF	15851	14	16698	1.10
FATİH	7076	4	3632	0.51
HAMLIK	180	-	-	-
KONAKBAŞI	323	-	-	-
KURTULUŞ	15762	11	13626	0.86
MEŞEBÜKÜ	1257	-	-	-
M.K. PAŞA	8805	7	18851	2.1
SAKARYA	8163	3	5727	0.70
ŞEREFİYE	7587	3	2735	0.36
TAŞLICA	553	-	-	-
Toplam	89732	72	133746	

Fatsa ilçe merkezinde bulunan 13 adet mahallenin Hamlık, Meşebükü, Konakbaşı ve Taşlıca mahalleleri olmak üzere 4'ünde park bulunmamaktadır. Kişi başı çocuk oyun alanı dahil en yüksek park alanı 3.41 m² ile Dumlupınar Mahallesi, en düşük park alanı ise 0.36 m² ile Şerefiye Mahallesi'nde bulunmaktadır (Şekil 4.43).

Şekil 4.43 Fatsa İlçesi Mahalle Parklarının Standartlara Göre Yeterlilik Durumunu Gösteren Grafik

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında Ordu ili Fatsa ilçesinde yer alan 13 merkez mahalle sınırları içerisinde bulunan 72 adet çocuk oyun alanı dahil mahalle parkının mevcut durumları değerlendirilmiştir. Bu kapsamda parkların mahalle genelinde kapladığı alan, kişi başı kaç m² park alanı düştüğü, kaç m² park alanına daha ihtiyaç duyulduğu, parklardaki yeşil alan ve sert zemin oranları ve donatı elemanları yeterlilikleri değerlendirilmiştir.

Fatsa merkez mahallelerinde çocuk oyun alanları, mahalle parkları içerisinde yer almaktadır. Toplam 72 mahalle parkını aktif olarak kullanan nüfus 89732 kişidir ve mahalle parkları çocuk oyun alanı dahil 133746 m² alana sahiptir. Bu kullanım alanı ile kişi başı düşen mahalle park alanı miktarı ise 1.49 m² olarak bulunmuştur. Fatsa merkez mahalleleri Türkiye standartlarına göre değerlendirildiği zaman 3.5 m²/kişi (mahalle parkı + çocuk oyun alanı) olması gereken değer çok altında kalmıştır.

Çalışma alanında 3.41 m²/kişi ile en çok park alanına sahip mahalle Dumlupınar Mahallesi'dir. Mahalle yüzölçümü 0.316 km² dir. Küçük bir mahalle ve sahil parkına sahip olması ile en fazla park alanı oranı bu mahallede çıkmıştır. Mahalle sınırları içerisinde kullanıcıların kolay erişim sağlayacağı 740 m² alanı ile ikinci bir park bulunmaktadır, yürüme mesafesinde olan komşu mahalleler Mustafa Kemal Paşa Mahallesi, Sakarya Mahallesi, Kurtuluş Mahallesi parkları da mevcuttur. 0.36 m²/kişi ile en az alana sahip mahalle ise Şerefîye Mahallesi'dir. Mahalle nüfusu kalabalık olmasına rağmen 3 adet park bulunan mahalle, yürüme mesafesinde komşu mahalle parklarını kullanmak zorunda kalmaktadır.

Hamlık, Meşebükü, Taşlıca ve Konakbaşı olmak üzere 4 mahallede park bulunmamaktadır. Bu mahallelerden; Meşebükü Mahallesi 1257 kişi nüfusu ve 7559 km² alan ile Fatsa'nın en büyük yüzölçümüne sahip mahallesi olmasına rağmen park bulunmamaktadır. Mahalle, genel olarak tarım ve özel mülkiyet alanlarından oluşmaktadır. Nüfusun yoğunlaştığı kamusal kullanımın uygun olacağı alanlarda parkların planlanması gerekmektedir.

Hamalık Mahallesi 1302 km² lik yüzölçümü ve 180 kişilik nüfusu ile küçük bir mahalledir. Kullanıcılar Kurtuluş ve Şerefiye mahallelerinin yürüme mesafesinde olan parklarını kullanmaktadır.

Taşlıca Mahallesi 3979 km² yüzölçümü ve 553 kişilik nüfusa sahiptir. Merkeze mesafe olarak daha uzak ve kırsal bölge konumunda olan mahallede 1936 m²lik park alanı daha planlanması gerekmektedir.

Konakbaşı Mahallesi 1703 km² lik yüzölçümü ve 323 kişilik nüfusa sahip sanayi bölgesidir. Bu alanda kullanıcıların 1130 m² park alanına ihtiyacı bulunmaktadır.

Mahalle parkı bulunmayan bu mahalle sakinleri komşu mahallelerinde bulunan parkları kullanmaktadırlar. Bu durum kullanıcı yoğunluğu oluşturmaktadır. Bu sebeple kırsal ya da sanayi bölgesi konumunda olması, yerleşik nüfusun az olması gibi durumlara bakılmaksızın her mahalleye gereken oranlarda standartlar gözönüne alınarak park planlamaları yapılması gerekmektedir ve parklardaki kullanıcı yoğunluğu azaltılmalıdır. Zira yaz aylarında tarım işçisi göçü alan Ordu kenti genelinde mahallelerde yaşayan nüfus oranı adrese dayalı nüfus kayıtlarından daha da fazla olmaktadır.

Parklarda genel olarak geleneksel çocuk oyun ekipmanları kullanılmıştır. Çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimi için modern tasarımlı (su yüzeyleri, tepecikler, tırmanma alanları, işitsel ve ışıklı oyun alanları) alanlara ağırlık verilmeli ve yenilenecek park alanlarına ya da yapılacak yeni park alanlarına bu anlayışla tasarımlar yapılmalıdır. Park alanlarında kullanıcıların güvenliği açısından önemli olan aydınlatma elemanları parklarda yetersiz kalmış hatta bazı mahalle parklarında hiç yer verilmemiştir. Dolayısıyla aydınlatma elemanı sayısının artırılması mümkünse güvenlik kameraları ile parkların takip edilmesi gerekmektedir. Kameraların bulunduğu parklarda insanlar üzerinde takip edilme hissi vandalizm etkisinin önüne geçmek için de faydalı olacaktır. Bu sayede parklardaki ekipmanların kullanım ömrü daha uzun olacaktır.

Bir diğer güvenlik unsuru ise yol kenarında bulunan park alanlarında gerekli sınırlayıcı öğelerin bazı park alanlarında yetersiz kalmış olmasıdır. Oyun alanındaki çocukların güvenliği için yol ile park arasında sınırlayıcı çit uygulaması yapılması

gerekmektedir. Çit uygulamaları için canlı materyaller estetik açıdan daha uygun olacaktır. Ordu iklimine uyum sağlamış olan *Ligustrum vulgare* (Kurtbağrı), *Photinia fraseri* (Alev Çalısı), *Buxus sempervirens* (Şimşir), *Viburnum opulus* (Kartopu) gibi bitkiler çit için uygun olacaktır.

Park alanlarında insanların dinlenmek, vakit geçirmek ya da çocuklarını takip edebilmek için yeterli sayıda oturma birimi bulunmamaktadır. Üst örtülü oturma birimi sayısı oldukça yetersiz kalmıştır. Parklarda pergola kullanımını artırılarak bu oturma birimlerinin gölgeleme etkisi için *Wisteria sinensis* (Mor Salkım) ve *Lonicera sp.* (Hanımeli) vb. Sarılıcı ve trımanıcı bitkiler ile estetik ve fonksiyonel etki oluşturulabilir.

Parkların genelinde kullanılan çöp kutuları plastik ve sabit olmayan tekerlekli konteynırlardan oluşmaktadır. Mevcut bulunan sabit kutular ise kırık ya da içinde çöp poşeti kullanılmadığı için bakımsız bir görüntü oluşmaktadır.

Parklarda hem estetik hem de fonksiyonel amaçlı bulunması gereken bitki grupları bazı park alanlarında hiç bulunmamaktadır. Bu alanları kullanacak olan çocuklar göz önüne alınarak zararlı ya da zehirli meyve ve yaprağı bulunmayan bitkisel düzenlemelere ağırlık verilmelidir. *Laurocerasus officinalis* (Taflan), *Malus* (Elma), *Morus nigra* (Kara Dut) gibi meyve ağaçlarının bodur formları çocuklar için tırmanma tehlikesi oluşturmadan kullanılabilir bitki türleridir.

Bitkisel düzenlemenin yetersiz olduğu parklarda özellikle doğal gölge etkisi yapması bakımından geniş yapraklı ağaçların kullanılması özellikle oyun ekipmanlarının ve oturma birimlerinin bulunduğu alanlarda artırılması uygun olacaktır. *Tilia cordata* (Ihlamur), *Fraxinus excelsior* (Dişbudak), *Acer palmatum* (Akçaağaç), *Salix matsudana* (Tirbişön Söğüdü), *Liriodendron tulipifera* (Lale Ağacı) bitkileri kullanılabilir türlerdendir.

Mahalle parkları toplamında 26609 m² alan sert zemin, 89652 m² alan ise yeşil alan olarak kullanılmıştır. Sert zemin malzemesi olarak parklar içerisinde kilitli parke taşı, çim taşı ve baskı beton uygulamaları yapılmış, çocuk oyun ekipmanlarının bulunduğu bölümlerde ise kauçuk zemin kaplamalar kullanılmıştır. Sert zeminleri yer yer çim örtüsü kaplamış, kauçuk zeminler ise çoğunlukla yıpranmış durumdadır.

Sonuç olarak Fatsa merkez mahalleleri park alanları 1.49 m²/kişi olduğu hesaplanmıştır. Bu oran 3.5 m²/kişi standardının çok altında bir değere sahiptir. Bu değerin standartları yakalayabilmesi için Fatsa merkez mahallelerinin 198431 m² park alanına daha ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için park bulunmayan Hamlık, Konakbaşı, Meşebükü ve Taşlıca mahallelerine park alanları yapılmalıdır. Mevcut imar planında yer alan fakat henüz yapılmamış park alanlarının ilçeye kazandırılması gerekmektedir. Mevcutta bulunan parkların iklim koşullarında dikkate alınarak kullanıcıların her mevsim rahatlıkla kullanabileceği üstü örtülü oturma birimleri/alanları, yağmurlu havalarda çamurlaşma etkisi ile kullanımın kısıtlanmaması için sert zeminlerin uygun yapılmış olması, gece kullanımı ve güvenliği sağlamak için park aydınlatmalarının kör nokta oluşturmayacak şekilde planlanması gerekmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Anonim, (2020). <https://ordu.ktb.gov.tr/TR-106499/cografya.html> (ordu konum bilgisi) (Erişim Tarihi: 2020)
- Anonim, (2020a). <https://www.fatsatb.org.tr/fatsa/fatsanin-cografik-konumu.html> (Fatsa coğrafi konum) (Erişim Tarihi: 2020)
- Anonim, (2020b). <https://tr.wikipedia.org/wiki/Anasayfa>(Erişim Tarihi: 2020)
- Anonim, (2020c). <https://fatsa.bel.tr/>(Erişim Tarihi: 2020)
- Anonim, (2021). Türkiye İstatistik Kurumu. Fatsa Nüfusu Ordu (nufusu.com) (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim,(2021a).https://tr.wikipedia.org/wiki/Bolaman_Irma%C4%9F%C4%B1 (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021b). https://tr.wikipedia.org/wiki/Elek%C3%A7i_Deresi (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021c). <http://www.fatsa.gov.tr/gaga-golu> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021d). <http://fatsa.meb.gov.tr/www/cografik-yapisi> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim,(2021e) https://www.meteoblue.com/tr/hava/historyclimate/climatemodelled/fatsa_t%C3%BCrkiye_747155 (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021f). <https://webdosya.csb.gov.tr/db/ordu/duyurular/5000-nip-aciklama-raporu-fatsa-cekek-yer--20200805095421.pdf> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021g). <http://www.fatsa.gov.tr/ilce-nufus-ve-vatandaslik-mudurlugu> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021h). <http://www.fatsa.gov.tr/ilce-nufus-ve-vatandaslik-mudurlugu> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021i). <https://www.kgm.gov.tr/SiteCollectionImages/KGMimages/Bolgeler/7Bolge/Subeler/OrduMini.jpg> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021i). <http://ordu.ktb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021j). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ordu/gezilecek-yer/gaga-golu--fatsa> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021k). <https://fatsa.bel.tr/fatsa/gezi-rehberi/> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021l). <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ordu/gezilecek-yer/cingirt-kayasi-yerlesmesi> (Erişim Tarihi: 2021)
- Anonim, (2021m). <http://sarmasikkaplica.com/tarihce.asp> (Erişim Tarihi: 2021)
- Ahmad, H., Maulan, S. B., Mariapan, M., & Muhammad, M. (2014). The relationship between landscape planting patterns and perceived safety in urban parks in Tabriz, Iran. *African Journal of Environmental Science and Technology*, 8(2), 107-113.
- Akbulut, Ç. D., & Önder, S. (2011). Aksaray Kenti Açık-Yeşil Alanlarının Nitelik Ve Nicelik Yönünden İncelenmesi. *Selcuk Journal Of Agriculture And Food Sciences*, 25(1), 90-95.

- Akdoğan, G. (1987). Doğa Düzenleme Ders Notları. Yıldız Üniversitesi, F.B.E. Peyzaj Planlama Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Akduman, D. (2012). Van Kenti Parklarının Peyzaj Mimarlığın Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Van
- Akkaya, Ö. (2017). Artvin Kent Merkezi Açık-Yeşil Alan Sisteminin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Isparta.
- Aksoy, Y. (2001). İstanbul kenti yeşil alan durumunun irdelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, O. K., Akdoğan, S., & Sünbül, V. Çankiri Kenti Örneğinde Kent Parklarının Kurakçıl Peyzaj Açısından İrdelenmesi. *Turkish Journal Of Forest Science*, 6(1), 327-338.
- Akpınar ve Canlı, G. (2014). Gelişen Dünyada Çağdaş Çocuk Oyun Alanları. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Aktaş, N. (2019). Kıyı parklarının tasarım kriterleri ve kullanıcı tercihleri açısından değerlendirilmesi: Trabzon Arsin sahil dolgu alanı parkı örneği (Doctoral dissertation, Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Ardalı, Z. K. (2018). Beylikdüzü İlçesi açık yeşil alan sisteminin mevcut durumunun değerlendirilmesi (Master's thesis, Namık Kemal Üniversitesi).
- Arslan, D. (2005). Kıyı alanlarının yeniden gelişimi sürecinde kentsel açık alanların değerlendirilmesi: İstanbul örneği (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Aleş, G. Kentsel açık-yeşil alanların çevresel performansının değerlendirilmesi: Bornova (İzmir) ilçesi örneği (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Atlı, M. (2014). İstanbul metropoliten alanında kentsel yeşil alanlar ve parkların erişilebilirlik ölçütlerinin değerlendirilmesi: Kadıköy İlçesi örneği (Doctoral dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul).
- Ayhan, A., & Atabeyoğlu, Ö. (2019). Giresun Kenti Parklarının Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından İncelenmesi. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 59(2), 283-295.
- Bal, H. (1999). Kent sosyolojisi. Turhan Kitapevi Yayınları, Birinci Baskı, No: 17, Ankara, 314s
- Başaran, İ. (2008). Kent ve Yerel Yönetim. Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Bakirci, G., & Kiper, T. (2019). Kentsel Peyzajlarda Görsel Algıya Dayalı Olarak Mekânsal Tercihlerin Belirlenmesi: Topkapı Şehir Parkı Örneği. *Kent Akademisi*, 12(4), 765-778.
- Bayraktar, A., (1973). İzmir şehrinin imarında peyzaj ile ilgili problemler ve prensiplerin tespiti. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. Yayın No:33 Yalova Bahçe Kültürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi, İzmir.

- Bekiryazici, F. (2015). Kentsel Açık-Yeşil Alanların Sağladığı Ekosistem Hizmetleri. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Trabzon.
- Beyli, K.N. (2019). Ordu Kenti Parklarının Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi. Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Ordu.
- Bilen, H. S. İstanbul ili Beyoğlu ilçesi örneğinde kentsel aktif ve pasif açık yeşil alan kullanım alanlarının incelenmesi (Master's thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Bouzqayyah, M. M. M. (2020). *Çocuk Oyun Parklarında Kullanılan Peyzaj Donatı Elemanları* (Doctoral Dissertation, Kastamonu Üniversitesi).
- Bumin, K., (1998).Demokrasi Arayışında Kent, İz Yayıncılık, İstanbul.
- Butler, R., Hall, C.M. and Jenkins, J. (1998). Tourism and Recreation in Rural Areas, Chichester: John Wiley & Son
- Çelik, M. (2013). Kent Parklarında Görsel Peyzaj Algısının Denizli İli Örneğinde İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Çetiner, A. (1991). Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İstanbul.
- Çıdam, F. B. (2007). Diyarbakır kent dokusunun turizm ve rekreasyon kaynaklarının peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çinçin, İ. (2017). Kentsel dönüşüm sürecinde yeşil alanların sürdürülebilirlik ve kentsel refah kapsamında değerlendirilmesi: Antakya Emek ve Aksaray Mahallesi (Doctoral dissertation, Yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hatay).
- Çukurçayır, M. Akif, (2000).Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Çulha, K. (2013). Kırklareli kent merkezi açık yeşil alanlarının nitelik ve nicelik açısından irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Edirne.
- Demir, B. (2019). Çocuk Oyun Alanları ve Rekreatif alanların Kullanıcıları Açısından Değerlendirilmesi: Çankırı örneği. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale.
- Dikmen, B. A., & YILMAZ, H. (2021). Erzurum Kentsel Açık Yeşil Alanlarında Meyve Ağaçlarının Kullanımı. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 52(3), 262-272.
- Dikmen, B, A. (2019). Erzurum Kentsel Açık Yeşil Alanlarında Meyve Ağaçlarının Kullanımı Ve Kente Sağladığı Görsel Kalite Etkisi. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- Dil, M.(2004). İstanbulun yeşil alan sisteminin planlama kriterleri açısından irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Doğan, M. (2019). Ankara İli Gölbaşı İlçesinin Açık Yeşil Alan Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma (Master's Thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Durdu, S. (2015). Açık yeşil alan tasarımında mevsimsel gölge etkisinin irdelenmesi: Çayırılı Mustafa Karabulut parkı örneği.
- Erdoğan, Ö. (2019). Açık-Yeşil Alanların Kullanıcı Ve Çevre Açısından İrdelenmesi: Yahya Kemal Parkı Örneği. T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi Mimarlık Anabilim Dalı Yapı Programı. İstanbul.
- Ergin, B. (2019). Çocuk oyun alanlarında, doğa ve doğal materyalin oyun amaçlı kullanım değeriinin saptanması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Erkan, R. (2010). Kentleşme ve Sosyal Değişme, Bilimadamı Yayınları, 3. Baskı. Ankara.
- Eken, G.; M. Bozdoğan; A. Karataş ; D. T. Kılıç ; D.T. ; E. Gem, (2005). Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları – Yeni Koruma Bölgelerinin Seçiminde Öncelikli Alanlar, Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu, Sözlü Bildiriler Kitabı, Isparta 8-10 Eylül S.D.Ü. Orman Fak., 133-141, Isparta.
- Emür, S.H., Onsekiz, D. (2007). Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi; Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(22), 367-396.
- Gedikli, R. 2002. Kentlerde, Kişi Başına Düşmesi Gereken Açık Yeşil Alan Büyüklüğünün Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Matematiksel Model Önerisi Makalesi, KTÜ, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Ankara
- Etlı, B., (2002). "Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi", Trakya Üniversitesi, Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1) 47-59, Edirne.
- Gedikli, R. (2002). Kentlerde, Kişi Başına Düşmesi Gereken Açık Yeşil Alan Büyüklüğünün Değerlendirilmesinde Kullanılabilecek Matematiksel Model Önerisi. Planlama, 4, 62-76.
- Ginsburg, K. R., Jablov, M. M. (2011). Building resilience in children and teens: Giving kids roots and wings (p. 398). Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics.
- Gülçin, D. (2018). Yeşil Altyapı Bağlamında Açık/Yeşil Alan Sistemlerinin Uygulama Olanaklarının Araştırılması: Aşağı Büyük Menderes Havzası Örneği. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.

- Gündüz, P. Yüksek Yapılar Düzeyinde Yeşil Alanların İrdelenmesi: Büyükdere Caddesi Örneği. Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gürses, İ. (1970). Yeşil ve Serbest Alan Politikası, Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Sayı:1,Ankara.
- Güzel, M. (2020).Ordu Kent Merkezi Kamusal Açık-Yeşil Alanlarındaki Odunsu Bitki Türleri Üzerine Bir Araştırma (Master's Thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Hammad, A. (2020). Developing a parametric design tool as a decision support system for designing pocket parks (Doctoral dissertation, Institute of Science And Technology).
- Handy, M. R. N., & Maulana, I. (2021, February). Revitalization of Green Open Space to Fulfill the Needs of Urban Communities. In *2nd International Conference on Social Sciences Education (ICSSE 2020)* (pp. 223-225). Atlantis Press.
- Hagayo, Z.M. (2020). Fransa'nin Kentselyeşil Alanların Tarihsel Sürecinin Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Çankırı
- Hesar, N. G., Kalantari, N. N. G., & Ahmadi, M. (2015). Study of Sacred Geometry in Islamic Architecture. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 36(3), 3800-3812.
- Hossein Eskandani, O. (2020). Peyzaj mimarlığı ile ilişkili göstergelerin doğu ve batı kültüründe peyzaj tasarımı üzerine etkisi.
- Hüsam, A., Öztürk, S., & Dönmez, Y. Parkların Peyzaj Mimarlığı Açısından İncelenmesi: Karabük Kent Merkezi Örneği. *Journal Of Humanities And Tourism Research*, 11(2), 339-346.
- İmıl, A. S. (2019). 'Age-Friendly'Neighbourhood Parks: Evaluating Parks in Karşıyaka (Izmir) According to User Perceptions (Doctoral dissertation, Izmir Institute of Technology (Turkey)).
- Kahraman, G.N. (1999). Kayseri Kentsel Gelişme Alanının Peyzaj Planlama Kapsamında Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Adana.
- Karaağaç, B. Ö. (2019). Altınordu Kent Merkezi'nin Açık-Yeşil Alanlarının Mevcut Durumunun Değerlendirilmesi, Ordu Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ordu.
- Karadeniz, Z. (2019). Peyzaj Tasarım Kriterleri Açısından Samsun Kent Parklarının İncelenmesi. Ordu Üniversitesi. *Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*, Yüksek Lisans Tezi, 154.
- Karaküçük, S., Yenel, F. (1999). Spor Köşe Yazarlarının Okuyucuya Yansıttığı Görüşlerin Bir Analizi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 55-62.

- Karavaş, B. (2017). Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi 'artvin kenti örneği'. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 19(1), 58-69
- Kaya, E., Şentürk, H., Danış, O., ve Şimşek, S. (2007). "Kent, Kentleşme ve Kent Yönetimi", Modern Kent Yönetimi- I, Milsan Basım, İstanbul.
- Kaymaz, I.H. (2021). 2011 Van Depremi Sonrası Kent Parklarının Süs Bitkileri Bakımından Değerlendirilmesi. T.C. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Van.
- Keleş, R. (1980). Kent Bilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara
- Keleş, R. (1984). Kentleşme ve Konut Politikası. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları. No: 332. Ankara.
- Kılıç, A.N., (1997). Kent parklarının standartları ve dağılımları. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Semineri. Ankara.
- Koç, B. (2019). Giresun Kent Merkezindeki Açık Yeşil Alan Durumunun İrdelenmesi, Ordu Üniversitesi. *Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ordu.*
- Koçyiğit, M., Yıldız, M. (2014). Yerel Yönetimlerde Rekreasyon Uygulamaları: Konya Örneği. *International Journal of Sport Culture Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Maulan S., (2002). Seremban urban park, Malaysia: a preference study. Doctoral dissertation, Virginia Tech, Chapter 2, 96 Pages.
- Metin, P., (2003). The effects Of Traditional Playground Eguipment Design İn Children's Developmental Needs, Master Degree Thesis, METU, Ankara, 110 p.
- Metin, N. B. (2019). Kent parklarında peyzaj düzenlemeleri: İstanbul-Üsküdar örneği (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Müftüoğlu, V. (2008). Kentsel Açık--Yeşil Alan Karar ve Uygulamalarının İmar Mevzuatı Kapsamında Ankara Kenti Örneğinde İrdelenmesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Nacar, A. Kahramanmaraş Kenti Yeşil Altyapı Sisteminin Değerlendirilmesi (Master's Thesis, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Nas, T. (2019). Kırşehir kent merkezinde kamusal açık yeşil alan yeterliliğinin peyzaj mimarlığı açısından incelenmesi (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Önder, S. (1997). Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Özcan, K. (2000). Kırıkkale Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Fen Bilimleri

- Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, Türkiye.
- Özbilen, A. (1991). Kent İçi Açık Alanlar, Dağılımı, Tarihi Eserler ve Yeni Yapılaşma: Trabzon Kenti'nde Bir Uygulama Örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. Trabzon.
- Özdamar, U. (2006). Açık-yeşil alan kullanımlarının imar planlarındaki dağılımları ve uygulama sorunları: Bursa-Osmangazi örneği (Doctoral dissertation, DEÜ Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Özdingiş, N., (2007). İstanbul kent parklarının bedensel özürllüler açısından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 11s, İstanbul.
- Özkır, A., (2007). Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 16-20, Ankara.
- Öztan, Y. (1991). Ankara Keti'nin 2000'li Yıllar İçin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Olanakları. Peyzaj Mimarlığı Dergisi. 91/2. Ankara.
- Öztürk, T. (2018). İstanbuldaki park ve korularda kuş türlerinin peyzaj elemanları ile ilişkisinin değerlendirilmesi (Master's thesis, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Pamay, B., (1971). Park-bahçe ve Peyzaj mimarisi. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi İ.Ü. Yayın No: 1640. O.F. Yayın No: 164. Kutulmuş Matbaası. İstanbul.
- Pamay, B. (1978). Kentsel Peyzaj Planlaması, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İÜ. Yayın No:2487, O.F. Yayın No: 265, Çağlayan Basımevi, İstanbul.
- Pamay, B., (1979), Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi. İstanbul Üniversitesi. Yayın No: 1640, Orman Fakültesi Yayın No:264 İstanbul.
- Pehlivan, H. (2005). Oyun ve Öğrenme, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Phillips, A. N., Bansi-Matharu, L., Venter, F., Havlir, D., Pozniak, A., Kuritzkes, D. R., ... & Bertagnolio, S. (2020). Updated assessment of risks and benefits of dolutegravir versus efavirenz in new antiretroviral treatment initiators in sub-Saharan Africa: modelling to inform treatment guidelines. *The Lancet HIV*, 7(3), e193-e200.

- Polat, A. T., (2001). Kent parkı kavramı ve Konya için Örnek bir çalışma. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 68s, Konya.
- Rakhshandehroo, (2017). The Environmental Benefits Of Urban Open Green Spaces. Department Of Architecture, Islamic Azad University, Beyza, Iran Faculty Of Design And Architecture, Universiti Putra Malaysia, Malaysia
- Richter, G. (1981). Handbook Stadtgrün.Landschaftsarchitektur Im Stadtischen Freiraum. BLU Verlagsgesellschaft, München.
- Şahin, Ş., Barış, M.E., (1998). “Kentsel Doku İçerisinde Açık ve Yeşil Alan Standardını Belirleyen Etmenler”, T. M.M.O.B. Peyzaj Mimarlığı Dergisi Sayı: 6, İstanbul.
- Şenol, Y., & GÜRBEY, A. P. (2020). Sürdürülebilir Peyzaj Tasarım Kriterleri Doğrultusunda Sultanbeyli Gölet Parkı için bir Model Önerisi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(3), 775-790
- Tandoğan, O. (2007). Çocuk dostu ve çevre için kentsel mekana ilişkin tasarım ve planlama ilkelerinin oluşturulması. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Tandoğan, O. (2011). İstanbul’da Çocuk Dostu Kent için Açık Alanların Planlama, Tasarım ve Yönetim İlkelerinin Oluşturulması. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Tandy, C. (1975). Handbook Of Urban Landcape, The Architects Pres İn London, U.K
- Tarakci Eren, E. (2019). Analysis of plant species used in urban open spaces: The Trabzon case. *Applied Ecology and Environmental Research*, 17(4), 9795-9811.
- Tam, V. W., Wang, J., & Le, K. N. (2016). Thermal insulation and cost effectiveness of green-roof systems: An empirical study in Hong Kong. *Building and environment*, 110, 46-54.
- Teber, S. (1985). İlk Toplumların Değişimleri, Say Yayın Evi, İstanbul.
- Tekkaya, E. (2001). Tasarlanmış Çocuk Hakları: Ankara Çocuk Oyun Alanları, Milli Eğitim Dergisi, 151 (1): 1-10.
- Thomson, C.W., (2002). Urban Open Space İn The 21st Century. *Landscape and Urban Planning*. 60, pp. 59-72.

- Titman, W. (1994). Special places; special people: The hidden curriculum of school grounds. UK: World Wide Fund For Nature/Learning through Landscapes.
- Topaloğlu, A. (2021). Peyzaj Tasarım Kriterleri İle Vandalizm İlişkisinin Kent Parkları Örneğinde İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Türkmen, B., & Topay, M. Bodrum Şevket Sabancı Parkı'nın Kullanıcı İsteklerine Göre Değerlendirilmesi. *Journal Of Architectural Sciences And Applications*, 5(1), 1-10.
- Uğurlu, A. (2005). Rekreasyonel amaçlı doğa sporlarının Turizm'de kullanılması, Antalya Köprülü Kanyonu rafting uygulaması. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spot Yöneticiliği Anabilim Dalı, Antalya.
- Ulu Akşit, A., Yücedağ, C., Kaya, L. G., & Aşıkutlu, H. S. (2020). Burdur kenti açık-yeşil alan potansiyelinin belirlenmesi
- Uzun, G., (1990). Kentsel rekreasyon alan planlaması. Çukurova Üniversitesi Yayını Adana.
- Uzun, G., (1999). Temel Tasarım. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Genel Yayın No : 196 Adana.
- Ünal, M. (2009). Çocuk Gelişiminde Oyun Alanlarının Yeri ve Önemi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Germany 8 (37):120.
- Yakınlr, N. (2020). Algısal Duyu Karakteristikleri Kapsamında Kentsel Yeşil Alanların Beden Sağlığı Restorasyonu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi (Master's Thesis, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Yerli, Ö., & Aykurt, E. Su Parklarının Planlama Ve Tasarım Kriterlerinin Saptanması Ve Düzce Su Parkı Örneğinde Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, 9(4), 1002-1019.
- Yıldızcı, A.C. (1991). Türkiye'de İmar Planları Yapım ve Uygulamasında Yeşil Alan Sorunları. P.M. Dergisi, Sayı:91/2, s:26-28, Ankara.
- Yılmaz, Ş. (2010). çocuk oyun alanlarının ilköğretim çağındaki kullanıcılarca değerlendirilmesi ve tasarım ilkelerinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 171 s.
- Yıldızcı, A.C. (1982). Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, İTÜ Mimarlık Fakültesi, Doçentlik Tezi, İstanbul.
- Yılmaz, E., Çitçi, S (2011). "Kentlerin Ortaya Çıkışı Ve Sosyo-Politik Açından Türkiye'de Kentleşme Dönemleri", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 252-267.

- Yiğit, Z. (2019). Kocaeli kenti parklarında peyzaj tasarımı kapsamında su kullanım olanaklarının belirlenmesi üzerinde bir araştırma (Master's thesis, Bursa Uludağ Üniversitesi).
- Yılmaz, B. G. (2016). İstanbul Sancaktepe ilçesi Kentsel açık yeşil alan sistemlerinin irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1-43
- Yurddaş, S.(1992). Ankara Yenimahalle İlçesinde Açık Yeşil Alan İlişkileri ve Peyzaj Mimarlığı Açısından Alınması Gerekli Önlemler, A.Ü.Ziraat Fakültesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yücel, M., Aslanboğa, Ğ., Korkut, A. (2008). Peyzaj Mimarlığı Terimler Sözlüğü, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Yayınları, No:2, Ankara, 90s.
- Yücel, G.F. (2005). İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 55, Sayı 2, sf. 100-110.
- Zeğerek, P., & ORTAÇEŞME, V. (2016). Yeşil alanların kent turizmüne katkısının Antalya örneğinde incelenmesi. *Mediterranean Agricultural Sciences*, 30(3), 205-212.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Tuğba AKYAZI
Doğum Yeri	
Doğum Tarihi	
Uyruğu	☒ T.C. ☐ Diğer:
Telefon	
E-Posta Adresi	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Fakülte	Ziraat Fakültesi
Bölümü	Peyzaj Mimarlığı
Mezuniyet Yılı	15.06.2019
Yüksek Lisans	
Üniversite	Ordu Üniversitesi
Enstitü Adı	Fen Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Programı	
Mezuniyet Tarihi	